

Savez Rusina Republike Hrvatske • Союз Русинох Републики Горватскей

Нова Думка

ISSN 0351-3181

БРОЈ
ЧИСЛО 204

ГОДИНА
ПОК XLVII

2/2018

Руснаци зоз Горватскей у телевизийним виданю фамелийного маґазина по руски „Широки план“ у Новим Садзе

Точно на перши дзень Велькей ноци, ввєдзелю 01. априла 2018. року, у студию „Дунай“ у Петроварадине госцовали Руснаци зоз Горватскей котри бешедовали о чуваню своїх обичайох, традициї и култури у Горватскей. Були то Дубравка Рашлянин – председателька Союзу Русинох у Републики Горватскей, Звонко Костелник – секретар Союзу Русинох и член Совиту за Национални меншини у Републики Горватскей, Леся Мудри – учителька руского языка у Миклошевцох и Ярослав Медеши - заменїк началника за руску националну меншину Општини Богдановци.

З нагоди 50. рочниці иснованя Союз Руснацох зоз Републики Горватскей, Дубравка Рашлянин представела програму означованя того юбилею и других наших ювилантох, а потолковала и проблеми зоз хторима ше Союз стрета. Нагласела же шицки Дружтва активни и успишни, але найуспишнейши дружтва то КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцох и КУД „Яким Говля“ зоз Миклошевцох. Спомла и сотрудничтво зоз Руснацами у Войводини и нашима дружтвами и институциями.

Бешедуєци о культурно-уметничких дружтвох, членох Союзу Русинох котри у його составе, Звонко Костелник нагласел їх активносци преїг хторих представляю нашу националну меншину у жеми и иноземстве. Спомнул и жителейох у Петровцох котрих, нажаль, ест вше меней. Окрем культурного аматеризму и манифестацийох, барз важну улогу ма и етнографска збирка Руснацох у Републики Горватскей, а Петровчане зробели вельке дїло – витворели вични спомин своей, петровскей старини, як сами гваря, бо им при руки було и їх Культурно-уметничке дружтво „Яким Гарди“, а помогол им и Союз Русинох у Републики Горватскей. Заняцү ше приклонел и Городски музей у Вуковаре, та шицки ведно витворели праву музейну установу, Етнографску збирку, достойну каждой музейней постановки – гварел Звонко Костелник.

Леся Мудри як учителька руского языка у Миклошевцох бешедовала о обставинох у виучованю мацеринского языка у Миклошевцох, о учебничох, сотрудничтву зоз Союзом, а так и о ситуациї у Миклошевцох кед у питаню очуваня традициї, култури и обичайох.

Ярослав Медеши, заменїк началника за руску националну меншину у Општини Богдановци, бешедовал о проблемох

Делегация зоз РГ ведно зоз водителями емисии

младих, о одходу до иноземства и о других проблемох з котрима ше млади у Горватскей ише зочую. Вон и його фамилия з тих котри ше врацели зоз Австралиї до Републики Горватскей.

Звонко Костелник, проф.

Знїманє емисии

З лева на право: Леся Мудри, Дубравка Рашлянин, Звонко Костелник и Ярослав Медеши

У студию РТВ Нови Сад

BROJ
ЧИСЛО 204

GODINA
ПОК 2018.
XLVII

“NOVA DUMKA”

Izdavač: Savez Rusina RH

<http://www.savezrusina.hr>
savezrusina@gmail.com
novadumka@gmail.com

Facebook: Savez Rusina RH Vukovar

Za nakladnika: Dubravka Rašljanin

Uredništvo: Vukovar,

Vijeca Europe 93

Tel. / faks: 032 428-342

IBAN HR1623400091110057465

Tisak: Proventus Natura d.o.o. Cerna

Naklada: 700 primjeraka

“НОВА ДУМКА”

Видава: Союз Русинох РГ

<http://www.savezrusina.hr>
savezrusina@gmail.com
novadumka@gmail.com

Фейсбук: Savez Rusina RH Vukovar

За видавателя: Дубравка Рашлянин

Редакція: Вуковар, Ради Європи 93

Тел. / факс. 032 428-342

IBAN HR1623400091110057465

Друкує: Провентус Натура д.о.о. Черна

Тираж: 700 прикладніки

Tiskano – Друковане

4 / 2018

Cijena 10 Kuna
Цена 10 Куни

Рукopиси се не враћају.
Objavljeni prilozii se honoriraju.

Рукopиси ше не враћаю.
Обявени прилоги ше гонорују.

IZ RADA SAVEZA - 303 ROBOTI SOJUZU

Руснаци зоз Горватскеј у телевизийним виданю фамелийного магазина по руски „Широки план“ у Новим Садзе. 2

DRUŠTVO I POLITIKA – ДРУЖТВО И ПОЛИТИКА

78. sjednica Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske 4
Принешена одлука о дню националних меншинох Осецко-бараньскеј жупаниі 5
Пририхтуе ше Дзень Руснацох у Републики Горватскеј 5
Древо посадз – Адицу подмладз 5
Вистава вельконоцих писанкох националних меншинох Городу Загребу и Загребскеј жупаниі 8

IZ RADA SAVEZA - 303 ROBOTI SOJUZU

Отримана звитна Скупштина Союзу Русинох РГ. 6
Отримани дні Союзу Русинох РГ, КУД „Осиф Костелник“ и Медзинародни дзень мацеринского языка. 7

IZ RADA NAŠIH DRUŠTAVA - 303 ROBOTI NAŠIH DRUŠTVOX

Отримана порядна звитна Скупштина КУД „Яким Гарди“ Петровци 8
„Цифровани вайца у фарбох городу“ по 19. раз 9
Медзинародни дзень мацеринского языка у Осиеку 11
У Риєки означени Дзень мацеринского языка 12
Вистава малюнокох у Жилини у Словацкеј 12
Велька ноц у Петровцох 13
У Риєки преславена Велька ноц 13
Отримани традиційни вельконоци концерт КУД „Яким Гарди“ Петровци 16
Вистава иконох о. Михайла Гардия у Загребе 20
Вечар поезии и промоції кніжкох Любки Гаргај и Агнетки Балатинац у Загребе 20

IZ DUHOVNOG ŽIVOTA - 303 DUHOVNOG ŽIVOTA

Пасха – швето медзисобней радосци 10
Велька ноц у Осиеку 14
Першопрічашнік у нашеј церкви у Осиеку. 14

IZ NAŠIH MJESTA - 3 NAŠIH MJESTOX

Руснаци з Горватскеј нащивели 28. Фестивал „Ружова заградка“. 11
Яким Олєяр 18
Мирон Колошній 18
Серафина Макаі 19
Дакеди було..... 19
Прадки, препреданя, брацкованя 23
Зашедане Шветовой ради Шветового конгресу Русинох/Руснацох/Лемкох 24
Треба нам молитвенік руского духа. 25
Ярня вистатосц 26
Керестурец цали живот у Осиеку 27
Važnost izbora prvog zanimanja – II. dio 28

LITERARNA STRANICA - ЛИТЕРАТУРНИ БОК

Оцови 15
ище една яр у моім живоце 15
Смутни души 15
Яр 15

STARE FOTOGRAFIJE - СТАРИ ФОТОГРАФИЈІ

Бешета на Грабику 21

RECEPTI - РЕЦЕПТИ

Палачинки зоз шпинатом 22

IZ NAŠIH MJESTA - 3 NAŠIH MJESTOX

HUMORESKA - ГУМОРЕСКА
Стари и млади у найновшеј паради! 29

RETROVCI KOJI NESTAJU - ПЕТРОВЦИ ХТОРИ НЕСТАВАЮ

Печене паленки у руским обисцу 30

Насловни бок: Агнетка Балатинац: Яр на Драви

Остатні бок: Звонко Костелник: Зоз подобового скарбу Союзу Русних РГ -
Еуфемия Гарди „Квєце“

UREDNIŠTVO: Vera Pavlović (glavna i odgovorna urednica), Ahnetka Balatinac, Ljubica Harhaj, Manuela Dudaš, Lesya Mudri i Vladimir Prović

SAVJET UREDNIŠTVA: dr.sc. Oksana Timko Đitko (predsjednica), Marijana Džudžar, vl. Vladimir Sedlak

LEKTORI: Marija Vulić (rusinski jezik), Andreja Magoč (hrvatski jezik)

Tiskanje potpomaže Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske s Rješenjem Ministarstva informiranja Republike Hrvatske od 15. siječnja 1992. godine (ur. Br. 523-92-1),

“Nova dumka” je upisana u evidenciji glasila pod brojem 1366

Prilozi autora potpisani imenom ne moraju odražavati mišljenje uredništva i izdavača.

РЕДАКЦИЈА: ера Павлович (главна и одвичательна редакторка), Агнетка Балатинац, Мануела Дуаш, Любица Гаргај, Владимир Провчи, Леся Мудри

СОВІТ РЕДАКЦІЇ: д.ф.н. Оксана Тимко Дітко (председатель), Маріяна Джуджар, о. Владимир Седлак

ЛЕКТОРЕ: Марія Вулич (руски язык), Андрея Магоч (гортватски язык)

Друковане помага Совет за национални меншини Републики Горватскеј.

На вимагане Союзу Русинох и Українцох Републики Горватскеј з Ришеньом Министерства информованя Републики Горватскеј од 15. януара 1992. року (УЧ. 523–92–1) „Нова думка“ уписана до евиденції явних виданьох под числом 1366.

Авторизовани тексти не знача же то источасно и становиско редакції лебо видавателя.

78. sjednica Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske

Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske održao je 19. travnja 2018. godine 78. sjednicu u zgradi Vlade Republike Hrvatske na Trgu sv. Marka 2 u dvorani 121/I u Zagrebu. Uz nazočnost većine članova Savjeta i saborskih zastupnika, medija i TV postaja, gospodin Aleksandar Tolnauer, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine, otvorio je sjednicu, pozdravio prisutne i predložio

DNEVNI RED:

1. Usvajanje zapisnika sa 77. sjednice
  2. Godišnje izvješće o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2017. godinu («Narodne novine», br. 119/2016) u razdjelu 020 Vlada Republike Hrvatske, glava 21 Stručna služba Savjeta za nacionalne manjine, aktivnost A 732003 potpore za programe ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina
  3. Prijedlog Odluke o rasporedu sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2018. godinu («Narodne novine», br. 124/2017) u razdjelu 020 Vlada Republike Hrvatske, glava 21 Stručna služba Savjeta za nacionalne manjine, aktivnost A 732003 potpore za programe ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina
  4. Razno.
- Predloženi dnevni red i zapisnik sa 77. sjednice Savjeta za nacionalne manjine usvojen je jednoglasno.

Članovi Savjeta za nacionalne manjine

AD 1. Prema izvještaju o utrošku sredstava, u 2017. godini 90 je manjinskih udruga i ustanova s 211 podružnica, ogrankana i pododbora utrošilo 31.627.000 kuna za ukupno 860 programa. U proračun je vraćeno 203.000 kuna jer taj iznos nije utrošen za dobivene programe, što je znatno manje od lanišnjih 350.000 kuna - rekao je predsjednik Savjeta Aleksandar Tolnauer. Djelatnici Stručne službe Savjeta izvršili su u 2017. godini 23 terenskih izvida udruga i ustanova nacionalnih manjina i obuhvatili tekuće donacije u ukupnom iznosu od 9.682.000,00 kuna. Knjigovodstveni servis izvršio je kontrolu i analizu godišnjih izvještaja za 40 udruga i ustanova nacionalnih manjina čime su obuhvaćena sredstava u ukupnom iznosu od 11.225.000,00 kuna iz Državnog proračuna doznačenih udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za ostvarivanje programa kulturne autonomije za 2017. godinu. Ove godine

predviđena sredstva povećana su za sve manjine i to prema programima koji su prošli proceduru ocjenjivanja prema kriterijima, naglasio je predsjednik Tolnauer.

AD 2. Dopredsjednik Savjeta Veselko Čakić naglasio je da su zbog različitih nepravilnosti brojne manjinske udruge ostale bez mogućnosti financiranja ili su im sredstva smanjena. A zbog nepodnošenja dokumentacije o prethodnom radu, prijavnice ili potvrde o nekažnjavanju, bez sredstava je ostalo 20-ak udruga, a za 39 ona su smanjena. Financirat će se 1080 programa koje je predložilo 160 udruga i ustanova nacionalnih manjina, odnosno 226 njihovih podružnica. Sredstva su dodijeljena za 66 programa informiranja i izdavaštva, 453 programa kulturnog amaterizma i 495 kulturnih manifestacija sa 32.400.000 kuna, a manifestacijama u Bjelovaru i Lipovljanima bit će dodijeljeno po 25.000 kuna. Ove godine tražena su sredstva po programima u iznosu od 52.454.000 kuna. Odluka o raspodjeli sredstava prihvaćena je nakon rasprave s 14 glasova 'za' i jednim glasom 'protiv' saborskog zastupnika Veljka Kajtazija. Članovi Savjeta izrazili su zadovoljstvo usvojenom raspodjelom, uz određene primjedbe vezane uz smanjenje ili uskraćivanje sredstava njihovim nacionalnim manjinama.

AD 3. Pod točkom razno Potpredsjednica Savjeta Renata Trichler upozнала je prisutne s uspješnom akcijom prikupljanja milijun potpisa za Manjinsku inicijativu, kojom bi se u EU definirao i poboljšao položaj manjina.

Zvonko Kostelnik, prof.

S lijeva na desno: Vladimir Bilek, Branka Baksa, Zvonko Kostelnik i Bermin Meškić

S lijeva na desno: Tibor Varga, Renata Trischler, Veselko Čakić i Aleksandar Tolnauer

Зоз роботи Представительки рускей националней меншини Осецко-бараньскей жупанії

Принешена одлука о дню националних меншинох Осецко-бараньскей жупанії

Штварток, 26. априла, на 10. зашеда-ню Скупштини Осецко-бараньскей жупанії, принешена одлука о отри-мованю Дня националних меншинох Осецко-бараньскей жупанії котри ше будзе отримовац каждого року останей сботи у мешацу маю.

Того року ше, нажал, преклопи з от-римованьом Шветочней академії з нагоди Дня Руснацох у РГ хтора ше ма отримавц 26. мая.

Предкладатель того акту жупан Ос-ецко-бараньскей жупанії, Иван Ану-шич, а на предклад Совиту за нацио-нални меншини ОБЖ. Совит творя председатель и 14 члени котрих менуе жупан зоз шорох представителюх це-лох Жупанії, радох и представителюх националних меншинох, та фаховцох котри добре познаю предметну про-блематику.

Председатель того цела заменїк жупа-на Осецко-бараньскей жупанії, у тим случаю то Горан Иванович, а подпред-седателя медзи собу вибера Координа-ция националних меншинох ОБЖ.

На нешкайшей схадзки, предклад о одредзованю Дня националних мен-шинох ОБЖ потолковал заменїк жу-пана и председатель Совиту национал-них меншинох ОБЖ, Горан Иванович. Медзи иншим, зоз предкладу одлуки пречитал же таки Дзень потребни не лем прето же би ше указало на мул-тиетнічнос котру Осецко-бараньска жупанія жиє виками, але и прето же национални мешини правдиве богат-ство штредкох у котрих жию, а у бу-дучности би єдна така манифестация могла мац и мощни туристични потен-циал.

Програму, з финансийну и идейну по-тримовку Жупанії, ведно обдумаво Со-вит за национални меншини, меншин-ски и други здруженя котри дійствую на подручу Осецко-бараньскей жу-панії, а дзечне буду прилапени шицки з добру дзеку за успешним витворїо-ваньом планованого.

По вигласованей одлуки, у мено Коор-динації националних меншинох Ос-ецко-бараньскей жупанії, Скупштини подзекovala Агнетка Балатинац, Пред-ставителька рускей националней мен-шини ОБЖ.

Вона наглашела потребу за ище моц-нейшу потримовку националним мен-шином, а винесла и наздаване же ма-тични жеми националних меншинох у тим Дню препознаю нагоду же би при-шли потримац свою дияспору и указац же можеме жиц у рижних жемох шве-та, але вяжу нас исти коренї котри мен-шини у дияспори пестую, дзепоедни аж и столїтиями.

А.Балатинац

Пририхтує ше Дзень Руснацох у Републики Горватскей

Як дознаваме зоз Координації рускей на-ционалней меншини РГ, централна шветоч-носц з нагоди Дня Руснацох у Републики Гор-ватскей отримав ше 26. мая у Вуковаре.

Програма будзе конципована на подобни способ як и скорейших рокох, а на векше ангажоване поволани шицки Ради рускей националней меншини як и Представителе, та шицки котри можу помогнуц же би шве-точносц була витворена на високим уровню. Дзень Руснацох у РГ шветочносц котра би требала буц найзначнейша подїя за шицких Руснацох у РГ. То и нагода же би Руснаци на єдним месце указали свою злогу и добру дзеку предлужиц обстоиносц руского ества на просторох нешкайшей Републики Горват-скей. На тоти простори, їх предки приселели пред вецей як 180 роками, док на подруче нешкайшого Руского Керестура, на таквола-ну Панонску равнину, приселели пред вецей як 270 роки, точнейше 1745. року.

Агнетка Балатинац

Члени Ради рускей националней меншини городу Вуковару и КУД „Осиф Костелник“ участвовали у садзеню младнікох у Адици

Древо посадз – Адицу подмладз

На иницијативу Городу Вуковару концом фебруара 2018. року ор-ганизована здружена роботна ак-ция у садзеню младнікох у парку – леше Адица, обљубеному месту за вилети шицких Вуковарчаньох, на хторим уж вецей роки ушорени и красни три дражки за спорти-стох и шицких других любительох

шейтаня и перебуваня у природи. До роботней акції добродзечне ше уключили и члени Ради рускей националней меншини, як и члени КУД „Осиф Костелник“. Роботна акция закончена зоз заедніцким друженьом учашнікох.

Вера Павлович

Отримана звітна Скупштина Союзу Русинох РГ

Роботне председательство

Восботу, 21. априла 2018. року, у просторийох Союзу Русинох РГ у Вуковаре отримана Скупштина Союзу Русинох РГ.

На дньовим шоре були аж осем точки дньового шора: вибор роботного Председательства, записничара, верификаційней комисі і двох подписователюх записніку, звіт о работи Союзу у 2017. року, финансови звіт за 2017. рок, звіт Надпатрацога одбору, одлука о розподзельованю средствох зоз державного бюджету за национални меншини у 2018. року, 50. рочніца Союзу і Петровски дзвон 2018. року і рижне. Председателька Союзу Русинох РГ Дубравка Рашлянин порихтала презентацию зоз звітом о работи Союзу цеком 2017. року. Слово дала главней і одвичательней редакторки информования Вери Павловичовой, хтора присутним потолковала же зме цеком

2017. року друковали вецей діла як цо зме ше наздавали і можеме буц задовольни з динамику виходзєня нашей периодики і авторских ділох. Звонко Костелник тиж поднесол звоит о реалізованім проекту Летней школи і других Союзових активносцох. Поднєшени і финансови звіт як і звіт Надпатрацога одбору. Шицки звіти єдногласно прилапени.

Пречитани средства котри Союз і його члени достаню у тим року і можеме буц задовольни зоз таким обсягом, гоч обачліве же ше средтва за национални меншини зменшую даскельо роки назадок. Звонко Костелник наглашел же барз значне пенєж правилно позподзельовац спрам того за яку активносц є наменени і ажурно доставяц звіти Совету за национални меншини, же би не пришло до кари і утаргованя финансования як цо ше то случело численім здруженьом того року.

Цо ше дотика нашого ювілею, 50. рочніци Союзу Русинох РГ, представени план збуваньох, а активносци ше буду оддывац од пятку 1. юния по недзелю 3. юний 2018. року, кед планована і централна манифестация култури Союзу Русинох РГ Петровски дзвон. О можлівих пременкох шицки Дружтва буду на час обвисцєни.

Наздавайме ше же і того року оправдаме достати средства зоз бюджету РГ і предлужимє успішно робіц на чуваню руского националногo идентитету у РГ.

Вера Павлович

Члени Скупштину Союзу Руснох РГ

У ВУКОВАРЕ ОЗНАЧЕНИ ЗНАЧНИ Р Отримани дн и Медз

У організації Союзу Русинох РГ і КУД „Осиф Костелник“ 25. фебруара у Вуковаре означени рочніци снованя Союзу Русинох РГ і КУД „Осиф Костелник“, а тиж так означени і Медзинародни дзєнь мацеринского язика.

Културну програму, котра отримана у просторийох Союзу Русинох РГ, отворєла председателька Союзу Русинох РГ Дубравка Рашлянин, хтора наглашєла же тот 2018. рок окреме значни бо ювілейни, 50. рок од снованя нашого Союзу і спрам того му даме окремну повагу у рамикох шицких Союзових културних манифестацийох, а окреме у рамикох Петровского дзвону. Тот рок тиж ювілейни і за КУД „Осиф Костелник“ бо ше тиж полня 50 роки од снованя КУД у Вуковаре, а і наша Етнографска збирка у Петровцох того року полні 40 рочніцу од снованя. Тиж так ювілейни 35. роки од снованя того року полні КУД Руснацох Осиек, а 25 роки од снованя полні КУД Русинох Винковци.

О историйату Союзу Руснох РГ реферат пречитал і презентацию порихтал Звонко Костелник, хтори порихтал і кратки документарни филм зоз виривками емисийох у хторих ше през медії провадзєла работа Союзу Русинох РГ од снованя по новиши часи.

О снованю КУД „Осиф Костелник“ у Вуковаре бєшедовала Любица Гаргай хтора тиж порихтала презентацию кніжки Блаженки Хорват „Мой оцє Осиф Костелник“, у хторей винєшени здогадованя дзивки Осифа Костелника, Блаженки Костелник, оданей Хорват, на єй оца, руского писателя і интелектуалца зоз початку двацєтого вику, по котрим вуковарске КУД і ноши мєно.

Трєца часц збуваня пошвєцєна Медзинародному дню мецеринского язика хтори ше у швєцє означє 22. фебруара і у рамикох тєй манифестаций Вєра Павлович, редакторка информования у Союзу Русинох РГ, представєла кніжки друковани на руским язiku цеком 2017. року.

Учителька Мануєла Дудаш порихтала презентацию на тему микро і макроязикох у швєцє і о месцє котрє руски язик забра медзи одумєрацима язиками у швєцє. Же би ше єден язик раховал до загроженєних, існую швєтово критериюми о числу бєшеднікох того язiku і, на нашу жалосц, наш руски язик спада гу загроженім язиком прє малє число бє-

Вісник Міжнародні дні мацеринського язика

Привітне слово председателки и тайомніка Союзу Русинох РГ Дубравки Рашлинин и Звонка Костелника

шаднікох. На власним прикладу потолковала гришку наших родичох хтори ше у власним обисцу обаваю билингвизму бо думаю же дзецку будзе чешше кед руши до школи, а будзе знац, поведзме, руски як мацерински язик, а у школи учи горватски и ише два странски язики. Вигледованя психологох и шветових лингвистох потвредзую цалком иншаку праксу. Билингвистични особи цеком живота вельо легчешше уча вецей язики, бо їх мозог уж у вчасним дзединстве порихтани на паралелне учене вецей поняцох. И сама

Вера Павлович представя видавателну діялносц Союзу Русинох РГ

ше млада учителька прешвечела же ей зане руского язика оможлівело лепшу комуникацію зоз ческими и словацкими дзецми, але и русийскими туристами кед ше тотя потреба указала. У програми наступели и члени КУД Русинох Винковци хтори одшпивали вибор зоз свойого репертоару, як и члени домашнього КУД „Осиф Костелник“,

Любица Гаргай представела кніжку Блаженки Хорват „Мой оец Осиф Костелник“

чий мишани хор у провадзеню оркестру одшпивал даскельо писні. Наздаваме ше же добру праксу стараня о руским язiku у рамикох Медзинародного дня мацеринского язика, преслави снованя Союзу Русинох РГ и КУД „Осиф Костелник“ предлужиме и у наступних рокох.

Вера Павлович

Мануела Дудаш трима преподаване о микро и макроязикох у швецце

Публика на збуваню

Мишани хор КУД „Осиф Костелник“ Вуковар

Мишани хор КУД Русинох Винковци

Отримана порядна звітна Скупштина КУД „Яким Гарди“ Петровци

У просторийох Општинской сали за сходзки 03. марта 2018. року отримана порядна звітна Скупштина КУД „Яким Гарди“ Петровци. На самом початку шицких привитал председатель Дружтва Желько Костелник и предложел роботу председателство котре Скупштина прилапела. Звіт о роботі поднесол секретар Дружтва Владимир Дудащ, котри наглашел же Дружтво зоз своїма секциями витворело 42 наступи у жеми и иножемстве. Звичайно же би ше таки резултати не могли виполніц без потримовки Совету за национални меншини, Союзу Русинох Републики Горватскей, Општини Богдановци, Ради рускей националней меншини Општини Богдановци, як и Месного одбору Петровци и других. Шицки тоти госцованя требало потримати и оправдац – гварел у своїм звіту

касир Дружтва Томислав Рац, котри наглашел же у прешлим року потрошено понад осемдзешат тисячи куни. Председателька Надпатрацого одбору Марина Бильна упознала шицких присутних о финансових роботах котри ше запровадзали у складзе зоз законами и финансовими обовязками. Одбор контролуе Дружтво през цали рок и барз є задовольни зоз роботу председательства и шицких секцийох.

На Скупштини присуствовали и началник Општини Богдановци Марко Барун, котри надпомнул же Дружтво успишне у своєї роботі на очуваню националней традиції и презентуваню култури през културни аматеризем и манифестациі, спомнул же сотрудніцтво барз успишне и же би и други здруженя сотрудзовали, огляднул ше и на капитални укладаня до

Началник Општини Богдановци Марко Барун привитал членох Скупштини КУД „Яким Гарди“

Дому култури, центру валала, дом за старих и немоцних, дзединску заградку. Заменік началніка рускей националней меншини Општини Богдановци Ярослав Медеша и Мийо Шайтош председатель Дружтва Руснак похвалели роботу Дружтва и пожадали успиху у будущей роботі. Петро Киш спред огньогасного дружтва Петровци привитал шицких наживительох и госцох, и пожадал успишну роботу и у наступним року. Звонко Костелник спред Совету за национални меншини РГ привитал шицки присутних и наглашел же того року не будзе зменшованя средствох и подзековал аматером на несебичней роботі котри на своїх плечох винесли найвекшу терху резултатох у прешлим року. После кратшей розправи прилапени звіти и план роботі за 2018. рок и председатель подзековал и шицких поволал на неформалну беседу коло целпого пица и слатких лакоткох.

Привитне слово петровского пароха Владимира Седлака

Звонко Костелник, проф.

Вистава вельконоцних писанкох националних меншинох Городу Загребу и Загребскей жупаниі

Пияток, 23. марта 2018. року, у Народним отвореним училіщу у Велькей Горици при Загребу, отворена вистава „Вельконоцних писанкох националних меншинох Городу Загребу и Загребскей

жупаниі“. Своєю писанки виложели дзешец националних меншини: Чехи, Мадяре, Македонци, Поляци, Руси, Руснаци, Словаки, Словенци, Италияне и Українці. Каждая меншина ше представела зоз писанками и традиційними вельконоцними едлами и традиційним

мальованьом писанкох своего краю. Руснаци свой вельконоцни стол збогачили зоз сирцом и паску. Медзи поволанима були присутни городоначалник Загребу Милан Бандич и Елизабета Кнор, помощница прочалніка Сектору за порушоване людских правох, цивилне дружтво и национални меншини.

Звонко Костелник, проф.

„Цифровани вайца у фарбох городу“ по 19. раз

У організації Городу Осиєку, уж 19 роки отримує ше манифестация „Цифровани вайца у фарбох городу“. Манифестация ше каждого року отримує всоботу пред Квитну недзелю, а приказує велькопосни и вельконоцни едла зоз Славоніи и Барані, та звичаї националних меншинох вязани за тоту подію.

На початкох тей уж, поведли бизме, длуговичней манифестации, змист бул цалком иншаки. Збуване ношели националних меншини котри на штандох презентовали своєю едла у Вельким посце и за Вельку ноц, а на бини ше зменьовали наступи дзецинских ансамблх националних меншинох.

Манифестацию провадзел и „Квитни корзо“ у котрим переважно участвовали оводарци зоз Осецких оводоох. Дзекеди их знало буц преї 1000. Були то прекрасни манифестации дзе шицко пирскало од младосци и радосци!

Национални руски едла и лакотки

З часом, „Квитни корзо“ скапал, престал ше отримовац. До манифестации ше вше вецей почали укључовац

рижни здруженя, та аж и тоти котри витворюю профит од лакоткох котри продукую. З едним словом, манифестация преросла до, поведли бизме, предвельконоцного сайму.

Тераз, окрем писанкох, на штандох можеце найц лакотки котри ше звичайно стрета на кирбайох, а ту и колачи лебо други продукти котри мож купиц. Тиж можліве купиц и рижни прикраски котри вецей припадаю саймом як манифестациейом яка тота дакеди була. Кед манифестация починала своєю традицию, шицко було понукнута на коштоване, без наплацованя. Теди то було здружене здруженьох националних меншинох зоз гражданами Осиєку, упознаване з националним скарбом, радосц же єдно предподладне шицки можу буц ведно и не важне хто ма пенежи а хто не, шицки були з радосцу привитани на каждим штанду каждой националней меншини.

Остатні даскельо роки, национални меншини ище вше пробую буц госцолоубиви, даровац гражданамой своєю продукти, але вше баржей су окружени з профитабилними здруженями та таки, непрофитни, бо нашо здруженя векшином непрофитни, як кед би не припадали на тото место.

КУД Руснацох на тей манифестации участвує од самих початкох. Того року викладали на єдним штанду, а после веліх рокох не наступел ані єден дзецински ансамбл з рускими танцами и шпиванками.

Цала манифестация була попровадзена з невигодну хвилу, та и радосц самог збуваня зоз самим тим була зменшана.

Агнетка Балатинац

Фото: Блаженка Будимич

Традиційна руска кошарка за пошвещане

Члени КУД Руснацох Осиєк опрез руского штанду

Пасха – швето медзисобней радосци

Ище вше нам на гамбох слова тропара „Христос воскрес“ котри ше у молитвох и служеньох каждодньовно повторюю и так то будзе по швето Вознесения Господнього. Штераец зме ше дні рихтали за Пасху, штераец дні ю тиж и шветкуеме.

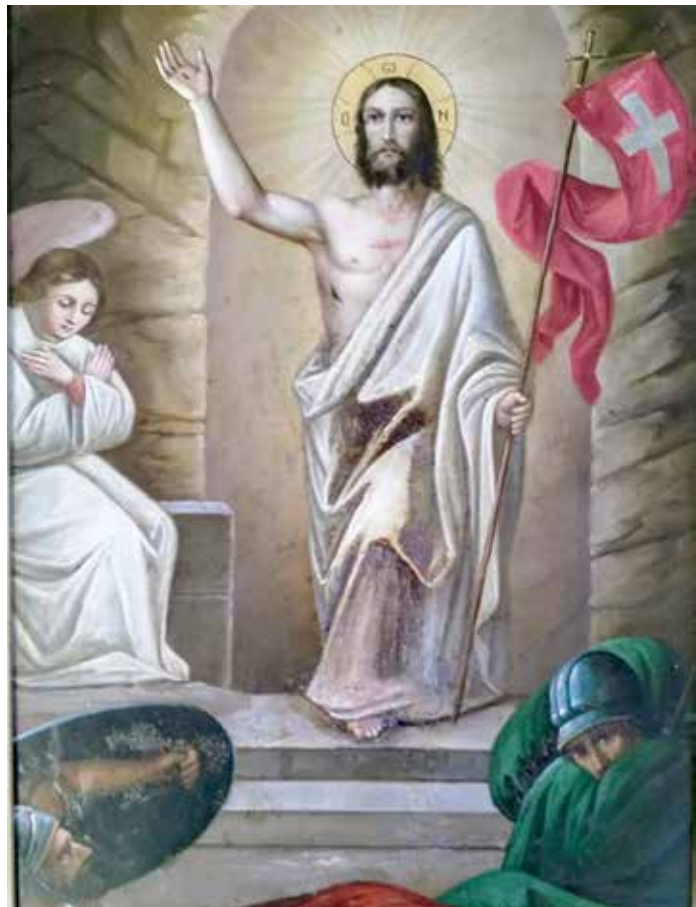
Яке то швето Пасха, о тим уж було слова, а з якими словами Церква - народ Божи кажди рок Пасху препровадзуе найлешше дефиную слова пасхалней утрині: „Воскреснуца (славиме) дзень, прошвицме ше, о людзе! Пасха Господня, Пасха, од шмерци гу животу и од жеми гу небу, Христос Бог нас пренес, побидну писню му шпивайме... Пасха красна, Пасха Господня... Пасха! Радосне єдни других облапме (усудзел бим ше пре руски обичай здравканыя преложили и зоз: обочкайме)... Прошвицме ше зоз торжеством, и тим цо нас надумац не можу пребачме з Христовим воскреснуцом...“

Моцни то слова за человека вирніка. Идеал то котри ше намагаме шветковац. Можебуц не знаме од слова до слова тексти Пасхалней утрині напамят, але дзешка глібоко у души християнскей тото чувство иснує. Праве прето рихтаюци пасхални кошарки меркуеме на деталі. Прето ше на стол на швето виклада найлешши парток. Прето церкву за Пасху з вельку любову зоз квицом украшуеме. Кед ше швеца паски кладземе руски парток, як символ найвозвишеншого, найкрасшого цо Руснак ма ...

Упуценоц єдних на других невихабна часц Пасхи. То швето котре ніяк не мож славиц на способ: „я тераз славим мою Пасху“, бо Пасха надиходзи особу як поединца. Мойо славене глас у вельочисленим хору славительох, котри тот Нови союз запечатовани у святим кресценю и миропомазаню каждорочно у себе обнавляю, свою виру зобудзую и з Пресвяту Евхаристию змоцнюю.

Чи мож погубиц тоту красу славеня велькосци живота котра ше у Христови у полносци указала, а медзи учениками у Христовей присутносци змоцньовала? Ясно же гей. Рецепт ше видзи легки. Зоз своей блізкосци лем треба оддаліц Бога. Перши крачай того оддальованя, як гваря церковни оци перших столітьох, то евхаристийне стримоване, а по нїм шлїдзи и стримоване од християнских вредносцох у цалосци. Же би дахто не інтерпретовал погришно, церковни оци толкую же тот стан цошка ширше и моцнейше од слабосци гриху котри нам як духовни стан познати. Вон ше виражує як фундаментална опция, цошка цо дефинує мой животни стил (modus vivendi). То одруцоване и заменьоване Христовей присутносци з даяким псевдо-християнским стараньом, котре єдна виполитизована фрустрираносц. А фрустрації наставаю там дзе бешеда захиує. Бешеда захиує там дзе ше не ма вецей иста тема за розгваряц, а цала церковносц поставена на горизонталі и вертикалі комунікації котри ведно витворюю знак побиди – Хрест Господні, знак нашого одкупеня. Там дзе нет вертикалней, ані горизонталней ширей отвореней комунікації нет, ані правдивого Хреста – знака побиди як шпиваме на Крестопоклону недзелю. Єст, правда, даяки риси привидного хреста котри не обєдинює, але ище баржей оддзелює человека од Бога, а так и человека од человека. Поставаме цудзи єдни другим. Свой ше оддзелює од свойого... Так псевдо-хрест постава знак дзелітельов, точнейше демонски символ (греческе слово διαίρων означає дзелітеля котри дзелі на способ же увредзує и понїжує другого и так го оддзелює од остатку).

Псевдо-християн котри бодай спашує християнски вредносци и традицию у народу, пре причину же их на свой индивидуализовани способ толкуюци у заєдніци вирних не пренаходзи (знаме же Церкву як заєдніцу дефиную: Євангелия

и Традиция актуализовани зоз словніком нешкайшей стварносци з моцну одвичательносцу пред будучим ставаньом пред Христов страшни суд, як у Служби Божей модліме), одлучує бойкотавац, на плітких вигваркох и виполитизованих интересох або фрустраційох власного єга, тото цо у еству и духу человека християна, обрацаюци хрибет ближньому без правей причини.

У наслове стої же тема роздумованя медзисобна радосц. Гей, вона наш християнски императив, котра часто спокусована, аж и на таки способ же ше человек уруцує и уключує до розправох, порихтани поцагнуц моцни мур и як дзелітель оддзеліц ше од ества од котрого го ніхто не дзелі, але вон сам. И то легитимне потамаль док ше не почне увредзовац других, плывац и набивац комплекси, а требало би лем стретнуц ше и побешедовац.

Стретанє, бешеда, розяшньоване, вименьоване думаньох то Христова опция, то опция Церкви. Св. Тома не верел, та го Христос през стретнуце и бешеду прешвечел до процивного. Юда апостол ше, сегінь, не дал прешвечиц до процивного. У страху од пременки ше обешел, а пред тим обвинел Недлужного. То знак горе спомнутей обшеднутосци, котра ма демонски характер, а повторює ше и у наших дньох. Мали зме приклади, верим, шицки достаточо як на комунікативних мрежах и телевизії, так и у одредзеним справованю дзепоедних явних висше, або високо рангованих особох у явним живоце.

Роздумуюци о тим, пристановени на пасхалней димензії радосци котра виходзи з повязаносци з Богом, намагайме ше буц будователе медзисобней радосци у своїх обисцох, фамилийох, роду, парохії, народу и з людзми у крайох у котрих жиєме. Христос воскрес!
о. Владимир Седлак

Медзинародни дзень мацеринского языка у Осиєку

З нагоди Медзинародного дня мацеринского языка, у своїх просторийох наменених за роботу з дзецми и з младима, Городска и университетска библиотека у Осиєку (GISKO) уж традиційно организовала манифестацию „Фестивал языка“ котри ше отримал 24. фебруара, а у чийх рамикох ше отримала уж звичайна активносц „Красне читане наглас на мацеринским языку“. Спрам пропозиційох, участвовац можу лем дзеци нїзших класох основней школи, од хторих ше обчекує же би крашне наглас пречитали текст на мацеринским языку, а шицко прето же

би ше пестовала любов спрам кнїжкох и не забул мацерински язык.

Окрем дзецох чий мацерински язык горватски, GISKO вше на манифестацию поволає шицки меншини котри жию у Осецко-бараньскей жупанії. На манифестации участвує и КУД Руснацох Осиєк, але понеже не маме мали дзеци хтори бешедує по руски, вше до госцох поволаєме дзеци и учительки зоз Вуковарско-сримскей жупанії, зоз школах дзе ше руски язык виучує по моделу „Ц“.

Спрам поради председательства Дружтва, того року зме поволали дзеци з Пе-

Руски язык представели школяре котри виучую руски язык

тровцох. На манифестации наступели Ана и Ален Еделински, школяре 3. класи, и члени Дружтва „Руснак“, зоз писнями „Унуково бабки“ и „Мижо“. Допровадзели их два учительки класней настави, учителька у пензії Меланка Джуджар и Наталия Гнатко, учителька хтора уж роками преподава руски язык, историю и културу у основней школи. После красного читаня котре зме послухали на немецким, албанским, русийским, руским, горватским и мадярским языку, розишли зме ше на найкрасши можливи способ – шпиваюци шицким познату шпиванку „Хто щешливи“, а потим шицки дзеци ище одшпивали и „Blistaj, blistaj zvijezdo mila“ и то на пейцох языкох. Дириговала им учителька Наталия Гнатко. Спред КУД-а Руснацох Осиєк дзеци и учительки привитала, и после полудзенку, з котрим их почасцело КУД Руснацох Осиєк у „Ober Lunch Baru“, дому випровадзела председателька Дружтва Татьяна Миклош.

Татьяна Миклош, проф. педагогії и психології

Присутни на збуванню

Руснаци з Горватскей нащивели 28. Фестивал „Ружова заградка“

Рада русской национальной меншини городу Вуковару организовала и финансино потримала одход активних членох з минибусом на 28. Фестивали новей русской шпиванки „Ружова заградка“, котри ше отримал 4. марца 2018. року у „Студию М“ Радио Нового Саду.

Понеже Нови Сад недалеко, сцигло ше вчашей, та по початок Фестивалу було часу за прешпацирац се по городу, стретнуц з родзину або пайташами, а дзепоедни вибрали опатриц генералну пробу, та так мали нагоду аж два раз уживац у руских шпиванкох.

Скорей змагательней часци мали зме нагоду опатриц виставу Андреи Палатинус, котру отворела наша позната поетеса Ирина Гарди Ковачевич.

У змагательней часци послухали зме 16 шпиванки од хторих за найлепшу композицию фахови жири преглашел „Любов нас вола“ за котру на текст Агнетки Тимко Мудри композицию и аранжман направел Мирон Сивч, а од-

Интерпретация новей русской шпиванки на „Ружовой заградки“

шпивал ю Алексей Сивч.

Пре вельки аплауз и „Браво!“, дало ше нагадац же преференції публики буду инашаки, а то потвердзели и гласацки листки. По думаню публики, за найлепшу була выбрана шпиванка „Лем пре тебе“, за хтору текст ведно написали Михайло Будински и Татьяна Дротар Будински, а одшпивал ю Михайло Будински.

Награда за найлепшу интерпретацию и красу шпивания припадала Ани Римар за писню „Стретнуце“.

Ревиялна часц була пошвечена Михайлови Зазулякови, котри нас, нажал, вешенї 2017. року напуцел, але остане навше запаметани як новинар, рецитатор, глумец, режисер и автор велїх стихох за дзецински, забавни и композиції у народним духу, так же шицки композиції котри зме послухали були тоти за хтори текст написал Михайло Зазуляк.

На концу Фестивала, организаторе нас шицких почасцели зоз смачнима делициями. Бул то еден крашне препровадзени вечар, а любели бизме кед би Рада мала можливосци и идуцого року организовац одход на 29. „Ружову заградку“.

По теди нам остава же бизме у шерцу преберали красни упечатки, здогадаюци ше шпиванкох, медзи хторима сигурно будзе и тот цо ю одшпивала Таня Дивлякович, символичней назви „Не дам я свой“.

Татьяна Миклош, проф. педагогії и психології

У Риєки означени Дзень мацеринского языка

КД Руснацох и Украинцох ПГЖ „Рушняк“ од свойго снованя 2004. року пестує руски язык хтори язык медзисобней комуникації медзи членами нашого Дружтва. Вельо нам помага порядне информоване на руским язiku през часописи „Нова думка“, „Венчик“ и други виданя на руским язiku у РГ. Нашо члени розошати по цалей жупанії, а сходзиме ше у церкви и програмох у організації Дружтва. Культурну манифестацию означованя

Дня мацеринского языка отримуєме други раз од снованя. Того року зме до програми положили план представяня руского языка и Руснацох на улїчкох Риєки, першенствено на Корзу, цо ше не указало барз успишним бо интерес не бул вельки. Нашо облечиво прицагло повагу, але нащивителе були досц ганьблїви, можебуц и пре кирилицу на хторей бул видрукновани наш плакат. У шедзиску нашого Дружтва на Млаки у Риєки, на адреси Дюзепе Дуела 26,

мали зме сход на котрим ше бешедовало о руским язiku. Владимир Провчи отримал преподаване о Руснацох и руским язiku, а друга часц стретнуца педлужена у анализи проблему незацикавеносци младих за бешеду и виучоване руского языка у школах. Млади, хтори були присутни, винесли думане же у нашей жупанії нет роботи у хторей би им руски язык могол хасновац, а у Горватскей ище вше панує и негативни став спрам кирилицы хтора ше хаснує у нашим язiku, та им лепша перспектива зоз ученюм англійского и других, а не руского языка. По законченю програмы послужени руски традиційни лакотки хтори порихтали члени нашого Дружтва. Порушали зме активносци на очуваню и розвиваню руского языка, цо пощигнеме зоз будзеньом свидомосци о хасновитосци руского языка под мотом „Най жию Руснаци!“

Владимир Провчи

Вистава малюнокх у Жилини у Словацкей

Предсидатель КД „Рушняк“ ПГЖ и маляр Владимир Провчи достал чедц на два мешацы виложиц свойо роботи у Словацкей, у месце Жилина, хтора шедзиско Жилнского краю. Вистава ше находзи у музею хтори змесцени у замку Будатин, а до реализації програми пришло на предклад и поволанку кустоски музею у Жилини, Янки Амбусовой, хтору потримал и директор Повашкого музею, магістер Михал Юрецьки.

Вистава ноши назву „У обняцу моря“, облапя 32 акрили вязани за приморски пейзаж, морски габи, ладї, будинки и вили на нашим побережю. Сам автор представел Риєку и край зоз хторого приходзи, а за присутних Владимир и Верица Провчи одшпивали даскельо руски шпиванки.

Вистава будзе отворена по конец мая, а потим будзе можебуц пренешена и до даедного другого места у Словацкей.

Владимир Провчи

Вистава отворена 4. априла того року у замку Будатин зоз 13. вику, хтори ше находзи у Будатинским городу на 320 метери надморскей висини, на побережїох рици Вах и Кусце, и припада Повашкому музею.

На отवरаню домашнї привитал госцох зоз Горватскей, наглашуюци же сотрудніцтво медзи членами малярскей секції Рушняка и Повешким музейом значне за культурну вязу двох жемох.

Велька ноц у Петровцох

Швето воскреснуца Господа нашого Исуса Христа, найвекше християнске швето. Прето ше и шветкуе торжественно през вецей дні. На Вельки (желени) штварток зазначели зме Христову Тайну вечеру з апостолами и постановене Евхаристії зоз Службу Божу св. Василя Велького и вечерню на 17 годзин. На Вельки пияток, дзень строгого посту и здогадованя на Христову муку и шмерц. Вечурня „Хованя Христового“ служена зоз викладаньом плащаниці на 15 годзин. На Вельку субботу, у

Часц Святей Служби Божей

Багнітки на Квитну недзелю

цали дзень отвореной церкви, у тихей молитви нащивйовани Иисусов гроб. Долоадня ше при гробе вименьовали дзеци, а валалски огньогасци тиж при гробе мали свою молитвену статистию. Зоз саночним и пасхалну утриню дочекали зме, гоч и зоз диджом, радосне швето Пасхи. На сам дзень швета полну церкву прикрашали порихтани кошарки котри зме вец спрам жридлового обичаю, бо ше вонка наисце вишвилело, винесли швецци у церковней порти. На други и треци дзень швета

Кошарки за пошвещане на Вельку ноц у петровскей церкви Покрова Пресвятей Богородици

Пошвещане паски

були порядно служени богослуженя, а було тиж и мироване вирних. И того року коло пририхтованя за вельконоцни швета свой час уложили велі, а окреме през тоти дні члени церковного одбору, швичкаре, жени шпивачки и жени котри порядно порая церкву. Най Господ шницким котри коло пририхтованя за Пасху у своїх обисцох одвоели час и за пририхтоване храму Божого заплаци зоз своїм благословом. Христос воскрес! о. Владимир Седлак

У Риєки преславена Велька ноц

На Томову недзелю (першу по Велькей ноци) за грекокатоликох Приморско-горанскей жипанії у церкви Святых Флоріяна и Севастіяна преславена Велька ноц.

Церква ше находзи у самим центру Риєки, будована є як римокатолицки храм, хтору ми, грекокатолики, хаснуєме уж 12 роки за Служби Божо, хтори звичайно служи паноец Михайло Симунович зоз Крижевцох. Служби ше служба на руским язикау, а паноец на казує на руским, українским и горватским язикау.

Писанки

Паноец Михайло Симунович

За швето Велькей ноци зме ше порихтали по руским обичаю, зоз вареньом

Вирніки у Риєки на Служби Божей

сирца и шунки, писаньом писнкох зоз воском, печеньом паски, як цо ше од вше тримало при наших старих. Була нам то нагода порихтац и виставу писанкох з нашего краю, але и зоз України и Польскей.

Окрем Святей Служби за Вельку ноц, отримана и Служба за умарту Ану Пап Дюранін, хтора умрла 19. марца 2018. року у 97-им року живота и була найстарши грекокатолицки вирнік у нашим краю, дзе у Риєки длуго робела у општинским суду, одкаль и пошла до пензії.

Владимир Провчи

Велька ноц у Осиєку

Парохияне грекокатоліцкей парохіі Христа Царя з Осиєку и їх госци, та вирни котри дзечне приходза до тей

церкви, 1. априла преславели Вельку ноц.

Уж звичайно же велі вирни приходза

на Воскресну утриню на 7 годзин, после котрей ше предлужує зоз Службу Божу, а по Служби шлідзи благослов паски.

Пошвецанє паски

Того року, як дознаваме од парохиянох, сам благослов паски бул попровадзени и зоз „шкропєньом“ з Божих висотох, але даскельо дижджово капки не зменшали велічезносц тей хвильки, кед шветочно порихтани кошарки добиваю окрему повагу.

Як тому шор, у кошаркох ше нашли паска, писанки, сирец, варена шунка и колбаса, масло, соль, а велі принесли и младей цибулі як и звязку квеца.

Домашні парох о. Любомир Стурко за тоту нагоду мал и двох помощнікох – швичкарох. Були то Матей Матус и Леон Сопка.

А. Балатинац

Першопричашнік у нашей церкви у Осиєку

Леон Сопка зоз родичами и бабу

Леон Сопка першопричашнік

вирнима з церкви.

За конец шицки присутни одшпивали «Многая літа». Многая літа Леонови, у христьянским живоце, жичиме и ми, и же би його потомки тиж прияли Першу святу причасц у нашей, грекокатоліцкей церкви у Осиєку.

А. Балатинац

Фото: А. Балатинац

На Томову недзелю, 8. априла, у грекокатоліцкей парохіі Христа Царя у Осиєку, Першу святу причасц приял Леон Сопка, син Влатки и Емила Сопкових. Така красна подія вше барз зрадує шицких котри приходза до тей малей церквочки, а ище векша радосц кед ше зна же и сама заедніца грекокатолікох числено барз мала.

Окрем пароха Стурка и чесних шестрох, Леонови повинчовали дзивчата з парохіі, а вон висловел винчованку своїм родичом, Иисусови и заедніци котра го потримовала у його пририхтованю за тоту шветочну нагоду. Шицки ведно, з провадзєньом Андрея Жагара на виоліни, одшпивали едну шпиванку о Иисусови. Потим ушлідзели винчованки першопричашнікови як и обовязне сликованє зоз фамелию, але и

Леон Сопка зоз церковну заедніцу

Зоз збирки поезії
„Камень гора“

Оцови

Любел коні, любел поля,
любел валал и виніцу,
познал каждую бразду свою,
знал за тарку и чарніцу.

Поля своєю так допатрал
як мац дзеци вон их чувал,
з писню орал, з писню жал
чардак полни вше вон мал.

Агнетка Костелник Балатинац

Зоз збирки поезії
„Камень гора“

Смутни души

Блукаю
по пространствох
недосягнутого,
застановюю ше
на хвильку
на окраїску
дачийого шесца,
гледаю препознаване
у очох стретнутих
а вец, смутни,
схилюю главу
и з чежким крочайом
одходза далей
гледац
даяке нове
препознаване
старих приятельствох.

Агнетка Костелник Балатинац

Яр

Я любим розкошну яр
и запах покошеного шена
помишани зоз запахом
твоїх власох.

Любим благи витор
хтори пирха у власох,
а ти ше шмееш.

Приношиш горуце шерцо
най го на мне загашиш
у цмей ноци.

Ярні пажници пахню,
цеплота будзи живот
дзекуюци зарйом слунка.

Яр чаривна з ошмихом
червених дзивоцких гамбох
ушпи нас у жаданю
най вично тирва.

Владимир Провчи

ище єдна яр у моїм живоце još jedno proljeće u mome životu

папер педо мну били
сцела бим нарисовац дацо
наприклад яблуко
тото красне червене яблуко
але за то не мам схопносци

зохабям папер
виходзим до двора
тераз ше праве почала будзиц природа
преживюем ище єдну яр у живоце
розквитнути древка вишні и кайси
залапяю мой попатрунок
е як би их було крашне нарисовац
але я за то не мам схопносци

подзвигуем попатрунок горе на брег
на багреновим стеблу птичка цикава
мне цалком непозната
окрем шивих пиркох на слунку ше бліща и
жовти кайсово червени преліваюци
як би ю було крашне
але уж знаце
я за то не мам схопносци

можебуц бим требала буц смутна
але не будзем
хто ма дару най рисуе
а я ше будзем припатрац и уживац
у ище єдним будзеню природи
хтора божи дарунок
як и попатрунок хтори шицко тото
облапя гласка люби

papir bijeli je preda mnom
htjela bih nešto nacrtati
recimo jabuku
čvrstu, crvenu jabuku
ali ja za to nemam smisla

ostavljam papir
izlazim u dvorište
upravo se priroda počela buditi
proživljavam još jedno proljeće u životu
procvjetale višnja i kajsija
te zaokupljaju moj pogled
e kako bi ih bilo lijepo nacrtati
ali ja za to nemam smisla

podizem pogled gore na brdo
na bagremu ptičica zanimljiva
posve mi nepoznata
osim sivih perca na suncu
blješte i
žuta narančasta crvena prelijevajuća
kako bi je bilo lijepo
već znate
ja za to nemam smisla

možda bih trebala biti tužna
ali neću
tko ima talenta neka crta
a ja ću promatrati i uživati
u još jednom buđenju prirode
koji je božji dar
kao i pogled koji sve to
grli mazi voli

Любица Гаргай

Отримани традиційні вельконоцни

Привитни танец

Шицки учашніки шпиваю „Многая літа“

Гойсацн танец

Клара Миклош и оркестер КУД „Осиф Костелник“ Вуковар

Тогорочни традиційни концерт КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцох отримани на Вельку ноц, 01. априла 2018. року, у петровским ДOME култури, а з нагоди 50. рочніци Союзу Русинох Републики Горватскей, 40. роки Етнографскей збирки Русинох РГ и 45. роки централней манифестадїи Русинох РГ „Петровски дзвон 2018“

У преполней сали патрацох наступели шицки секції того Дружтва, од наймладших по найстарших, штири групи танцошох аматерох зоз дугорочним искуством, а так исто медзи нїма и нови танцоше котрим то бул и перши наступ на сцени Дома култури у Петровцох.

У богатим змисту двогодиновогo концерту наступели хор, оркестер, штири групи танечнікох и вокални солисти, а Петровчане и їх госци мали нагоду патриц културну програму пошвещену нашому найвекшому церковному швету Велькей ноци.

Зоз „Христос воскрес“ шицких присутних привитал Томислав Рац, котри шицким пожадал щешліву и влагословену Вельку ноц и вельконоцни швета, же би их препровадзели у щесцу, здравю, радосци и любви. Концерт розпочал зоз жридлову и старшу дзединску групу танцошох зоз привитним танцем „Витайце у нас премили госци“ котри привитали зоз хлебом и солю шицких нащивительох и госцох у ДOME култури. Програма ше предлужела зоз хлопску шпивацку групу котра ше на початку представела зоз венчиком руских народних шпиванкох „Америцки мен“, а такой после нїх предлужели нашо наймладши аматере и то танечна група котра одтанцовала „Гойсацн танец“.

Програму предлужели наймладши зоз вокалним солистом Сашом Бильном котри зоз свою диригентку Аню Грищук Гайдук одшпивал пїсню „Пчолки“. Госци того вечара були и дзедински вокални солисти КУД-а „Осиф

Руски танци

концерт КУД „Яким Гарди“ Петровци

Костелник“ з Вуковару, Кристиан Миклош и його шестра Клара, котри одшпивали по єдну писню. Несподзваносц патрачох бул и наступ танечного клубу КИК зоз Осиеку у виводзеню спортского рокенролу у виводзеню Свена Вукелича и Лари Артукович. Же би ше танцоше преблекли до другого облечива ускочел хор зоз писнями „Калдерма“, „Кед сом ишол попод облак“ и „Дому, шугай, дому“. Радосц Велькей ноци указала и штредня дзецинска група танцошох зоз танцом „На танец“. Пооблекани до руских тансових сукньох зоз баршоняни на глави забліщли на сцени, а младосц и краса були попровадзени з аплаузом вирней публики. Вокални солисти дует Мижо Голик и Аня Грищук Гайдук одшпивали писню „Полюбели зме ше єдней квитней яри“ и прекрашне уведоли жридлову танечну групу за танец „Петровски танцоше нялкоше“. Афирмовани шпивач Михайло Голик, котри шпива од дзецинства, предлужел програму зоз писнями „Грайце лем, гудаци, грайце“ и „Качмар, дай нам вино“.

Дочаровац гласи Закарпатя, Прикарпатя и Буковини постарли ше танцоше виводзацкей групи зоз танцом „Опришки Олекси Довбуша – Дедіка“. Одпочивок уж шицким вше баржей треба, а и же би ше танцоше ище кус одпочинули, Хлопска шпивацка група одшпивала венчик руских шпиванкох под назву „Яй, Боже, мой тоти мойо черешні“. За конец зме зохабели „Русински пастирски танци“ принесени зоз Горніци, дзе нашо дїдове були пастире. На одушевіе и паметане шицких присутних и госцох Дома култури у Петровцих, на добру ноц и по наступни концерт, танцоше ше одпитали од своєй вирней публики, а шицки учашніки концерту одшпивали писню „На многая літа“ котру прилапела и ведно з німа одшпивала и публика у Доме култури.

Хлопска шпивацка група

Дует Аня Грищук Гайдук и Михайло Голик

Пастирски танци

Танечени клуб Кик зоз Осиеку

Опришки танец

Дзецинска поезия

Яким Олеяр

Ирина Гарди-Ковачевич раз гварела же руске дзецинство фундамент рускей литературы. Дзецинство предства спознаване швета коло себе, спознаване самого себе и можлівосци хтори не маю граніци. Як о тих можлівосцох думаю руски поетове и поетеси, увидзиме зоз писні Якіма Олеяра, Мирона Колошняя и Серафини Макайowej.

Заячок

У леше под старим дубом
Табла виши од вчера
Же там Їж Кушнір
Роботню отвера.

Бунди и кожухи за жиму
Каждому шиє по мери.
Заячок стої та чита
И сам себе не вери.

Не змаржню му длуги ушка
Скриє их под шапку,
Рукавички купел нови,
Скриє змарзлу лабку.

Лем як будзе тей жими,
Чи ю даяк прежие?
Хто му за його хвосцик
Кожуцок мали ушие?
(Олеяр, Яким, *Вивирка чека жиму*,
Руске слово, Нови Сад, 1975., 37. бок.)

Тиж еден з учительох котри очолюю початки нашей литературы, а окреме тей за наймладших, Яким Олеяр народзени у Дюрдьове 27. юния 1914. року. Вшадзи дзе службовал поучовал дзеци и бавиц забави, танцовац и шпицац. Обявел едну збирку писньох за дзеци, *Вивирка чека жиму* (1975.). Коло 200 писні розошати по часописох.

Збирка *Вивирка чека жиму* ма пейц циклуси. Рост циклуса условени зоз зло-

женосцу значеньох каждой з писньох и з мотивними або тематичними кругами; циклус *Вчас заячок рано става* оформени з писньох бавеня, ученя и роботи; *Слунко з мацериних рукох* писні о мацери; *Вивирка чека жиму* писні о животиных; циклус *Ошедлал поштар заяца* позберал до себе предметни писні о рижних предметох, стварох, зявньох; остатні циклус *Польо як перина* домолубиви. З остатнім циклусом читач мал одроснуц.

Мешачок

Мешачок як жобрак
блука, а вноци
сам-самучки
вично вше бродзи.

Ягод велька лабда
по води плїва,
або ше гнетка
за хмарки скрива.

Дакеди є криви
як шерп, ценючки,
або округли, нашмеяни,
глусти, полночки.

Вше dalej идзе,
далеко путує,
та людзом вноци
драгу ошвицує.
(Олеяр, Яким, *Вивирка чека жиму*,
Руске слово, Нови Сад, 1975., 50. бок.)

Мирон Колошняя

Як и поета

Як циха вода, як мегка трава,
як цепла заря, як хвиля блага,

як дих витру, дотик фатьолу,
як лік на рану, або по чолу,

як рано швиже, як пупче биле,
як гвизда ясна, як ружа красна,
як найкрасши дзень цо ше уж трацел,
так поет ошпивал свою мацер.

Я не поета, не того кова,
нет надосц моци за таки слова.
Я так не можем, догод швет швета,
лем мацер любим як и поета.
(Гарди-Ковачевич, Ирина, *Антология дзецинскей поезии Хмара на верху тополі*, Руске слово, Нови Сад, 1990., 102. бок.)

Мирон Колошняя народзени у Руским Керестуре 27. юлия 1930. року. З прервами, не часто, обявйовал свою поезию за старших. За дзеци обявел кніжку *Ту мам очко* (1987.). „Факт же дахто може писац мало, та з тим мало „надкричац” дакого хто ше часто явя, потвердзує мене Мирона Колошняя. Не шицко цо вон написал за дзеци остане запаметане, але тото цо ше запамета иншаке як цо други по теди покля вон не написал написали. То исте тото здогадоване на дзецинство и исте тото розумене за еден нови час котри зоз собу приноши и якихших нових людзох (у тим случаю иншаки дзеци як цо бул вон) яке ше стрета у його писньох за одроснутих, але цалком примерано гу наменки пре яку су писани тераз без смутку над човекову трагедию преходносци. Єст у нїх полно здравей свидомосци о „правах на власне дзецинство”, о вичней мени швета як найвекшей краси живота, котру часто зоз словами ані поет не може виповест.”
(Гарди-Ковачевич, Ирина, *Антология дзецинскей поезии Хмара на верху тополі*, Руске слово, Нови Сад, 1990., 12. бок.)

Серафина Макаї

Яр, яр, яр

Идзе витрик розшпивани,
дриля хмари нагнівани.
Плаши жиму, з того краю
най ю тераз други маю.

Яр, яр, яр,
приноси нам дар.

З витром говлі прилецели,
та ту гнізда направели.
И ластовки ше радую
свойо доми оліпкую.

Яр, яр, яр
приноси нам дар.

Подшніжніки главки хпаю,
та свой запах яри даю.
А слунечко нашмеяне
живот давац порихтане.

Яр, яр, яр
приноси нам дар.
(Гарди-Ковачевич, Ирина, *Антология дзецинской поэзии Хмара на верху тополи*, Руске слово, Нови Сад, 1990., 179. бок.)

Серафина Макаї народжена у Коцу-ре 21. септембра 1945. року. Робела як наставніца руского языка та мала контакти з дзецами котри ю инспировали. Окром поезії за дзеци, написала даскельо писні и за одроснутих. У поезії Серафини Макайовой влапена основна риса бависка зоз важними велькими питаннями малого человека дзе вон препущени сам себе находзиц ше як зна, порихтани за тото находжене

достац цо му старши одмераю, а вец ше вона заш враци гу традиційней поезії, рочним часцом, кветом и животиньом. „Же би то знова зохабела и дацо нашла таке як искрочку на котру ше запалі шумни пламеньчок. Дакеди у єдним дику, дакеди чежко починаючи, а дакеди заш чежко закончуюци, Макайова указуе же ту ест поезії, але ище и роботи на ней.” (Гарди-Ковачевич, Ирина, *Антология дзецинской поэзии Хмара на верху тополи*, Руске слово, Нови Сад, 1990., 15. бок.)

На остатку треба повесц же друга габа, або периодизация, залапела роботи Якима Олеяра и Мирона Колошняя. „Поетове у тим случаю указую же су свидоми же дзеци не таки наївни, та укладаю вецей труду до „хасновитей” спреводзки з поредпоставку же то од нїх дзеци обчекую. Покус то здабе на подиходжене, а покус на удваране, же би час красше прешол, же би ше коло забави дакус дацо достало и хасновите.” (Гарди-Ковачевич, Ирина, *Антология дзецинской поэзии Хмара на верху тополи*, Руске слово, Нови Сад, 1990., 18. бок.) Треца, наймладша габа, залапела роботу Серафини Макайовой у котрей ше дало злучиц розтерховани змист и шлебоднейша форма.

Андрея Магоч, проф.

Дакеди було.....

Дакеди, ище кед ше зоз коньми орало и зоз ручну косу кошело, побрала ше єдна млада пара. При своїх родичох бул єдинец вон, а и вона була єдинїца при своїх. Од перших дньох малженского живота добре ше складали и у маетку нагло напредовали. Ту ше пошвидко нашол и їх мали син. Роснул вон, а вони ше цешели з нїм. Обрабляли зоз коньми жем, а у вельким хліве полно крави и целята мали. О даскельо роки народзело ше им и дзивче. Вредно робели, але тот силни статок цо го дома мали требало каждодньово и нападац.

У тот час ше по валалох почало масовно зоз циментом и шлонком бетоновац перши бетоново дражки. Газдови того обисца бетон ше попачел як цошка нове и хасновите. Понеже по валалох у тот час водовод не исновал, газда ше здогаднул як цо легчайше понападац тот свой статок, та видумал и пожадал зоз бетону вибетоновац при студні у дворе валов. До того би валова потим зоз студні нацагал полни валов води. Потим би попуцал конї и крави же би ше вони там на валове води напили. Так то газда тото робел три раз на дзень. Конї и крави ше на тото пошвидко звикли, а газдови зоз тим олегчало роботу.

Маеток ше им нагло зекшовал, та так медзи першима у валале и трактор купели. Роки швидко преходзели, дзеци им у тей силней роботи на жеми и коло статку одросли и єдного дня їх ше дзивочка през

ноц преселела до другой фамелиї, одала ше. Син гоч бул досц старши од шестри, остал ище вше неженети зоз родичами далей жиц.

Оец бул горди на свойого сина и цешел ше у шицким при свойому синову, лем ше му при синову не пачело тото же му давно прешол трицети родзени дзень, та гоч мал пенежи у каждой кишенки и мал можливосци ходзиц вечарами до валалу, нїяк му ше не попишовало оженїц ше.

Оец од дзивки мал уж вельки унучата, та роздумовал же цо поробиц зоз тим його сином же би и од сина унучата достал, скорей як цо го шмерц повола. Думал, думал и здумал же би вон требал дакус одципиц зоз свойого маетку и свойому синову купиц авто. Ютре рано кед станули и понамиряли, гварел свойому синову же най ше позбера, та же пойду до варошу. Кед пошли до варошу, оец го одведол до дутяну дзе ше авта предавали. Аж у тим дутяну оец синову гуторел же го вон ту приведол же би себе син вибрал авто, а оец же го заплаци, а шицко тото з оцову задумку и намиру же кед оцов син будзе мац красни вельки авто, зоз тим автом же ше син скорей оженї, а оец же постане дїдо и по синовим боку, не лем по дзивковим.

Пригнали вони красни нови авто дому и цешели ше у тим авту, але од оцовой задумки, же после авта до їх обисца придзе и невеста, а потим и унучата, нїч не було, а роки преходзели.

Родичи уж позсавали вше старши и вше нервознейши же тот їх вельки маеток по-

сле нїх не будзе мац хто нашлїдзиц и далей го преширйовац. Почали ше медзи собу спричкац и вадзиц так же ше, гоч ше таке теди не случовало часто, поготов не при Руснацох, на самим остатку мац и оец уж таки досц старши и розишли. Не лем так на дзень, на два, але насправди, так же ше мац на остатку виселела до своей мацери.

Син, гоч уж давно преславел трицети родзени дзень не знал кади зоз собу, чи остац при оцови, чи пойсц до баби за мацеру. Єдного дня, после длугого роздумованя, вишол на драгу, шеднул до авта и пошол. Авто неодлуга паркирал пред бабову хижу и там остал.

Кед тота вистка сцигла до його оца, барз ше на сина нагнівал и почал роздумовац як ше за тото вимсциц свойому синову. Здумовал и надумал же пойдзе до суду и там будзе тужиц свойого сина, же вон одогнал спред його хижы авто хтори му вон, його оец, купел и тераз вон од свойого сина хтори го зневерел и зохабел, и пошол за мацеру, гледа же би му тот авто назад врацел. После тужби оца, на суд поволани и оец и син и обидвоме су вислухани. Неодлуга по випитованю оца и сина, суд принесол одлукку же у тим судским поступку, хторого ше мали притримовац и оец и син, суд страцел оец. У толкованю писало же то прето так бо тот авто бул синову даровани з боку оца. По судским праву пише же ше дарователь од дарованей ствари навики одрека и у нїяким случаю не ма вимагац же би ше му ю дакели назад врацело. Так було и у тим случаю.

Желько Гаргаї

Вистава іконох о. Михайла Гардия у Загребе

У організації Іриней Мудрого, Представителя рускей націоналней меншини Городу Загребу и зоз потримовку городской Скупштини Городу Загребу, котру представлял Андрия Петрович, водитель служби за национални меншини, у Старогородскей сали Городскей скупштини Городу Загребу, у викладбеним просторе Кристофора Станковича отворена вистава іконох о. Михайла Гардия. Виставу отворела Мирна Рудак Лисак, висланица городоначалніка Милана Бандича.

Припадніки рускей націоналней меншини Городу Загребу означую 70. рочніцу живота о. Михайла Гардия и 45. рочніцу його священства и уметніцкей роботи. Окрем припаднікох рускей націоналней меншини Загребу, на отвєраню вистави присуствовали и мсґ. Никола Кекич, превозвишени владика Крижевскей епархиї, велі паноцове и чесни шєстри, профєсор Антун Шуліч, директор Християнскей терашньосци, котри бєшедевал о исторії іконох и їх важносци, Звонко Костелник, член Соивиту за национални меншини Рєпублики Горватскей, подпрєсидатель Союзу Русинох РГ, Владо Русин и подпрєсидатель Ради рускей націоналней меншини Городу Вуковару, Звонко Барна. О самєй вистави бєшедевал и сам автор, а у програми учєствовали нашо найстарши дружтва, КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцох и КУД „Яким

Ириней Мудри, Представитель рускей націоналней меншини Городу Загребу и паноцєц Михайло Гарди у просторе за вистави Кристофора Станковича у Загребе

Говля“ зоз Миклошевцох, котри одшпивали даскельо церквни нашпиви.

Звонко Костелник

Члєни шпивацких секцийох КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцох и КУД „Яким Говля“ зоз Миклошевцох

Фотография на памятку зоз нашим преосвященим владиком Николом Кекичом

Нашпива грекокатолицкей церкви святих Кирила и Метода у Загребе

Публика на збуваню

Вечар поезии кнїжкох Любки Балатинац

У організації Іриней Мудрого Представителя рускей націоналней меншини Городу Загребу и Союзу Русинох Рєпублики Горватскей отримани вечар поезии и промоция кнїжкох Любици Гаргай „Чаривна лабдоцка“ и Агнетки Костелник Балатинац „Гомбуля“. После привитних слєвох Представитель рускей націоналней меншини Городу Загребу пан Іриней Мудри дал слово госцом зоз Петровцох и Вуковару. Програма розпочал Томислав Рац котри бєшедевал о дзєцинскей поезии котру написала Любка Гаргай и о єй творчосци. Стихи зоз єй кнїжки читали Сергей Рац и модератор Томислав Рац, а мали зме нагоду послухац и авторку „Чаривней лабдоцки“ Любицу Гаргай, котра тиж прєчитала дасельо дєснї и бєшедевала як настала тога дзєцинска поезия. О Агнетки Балатинац и єй творчосци здогаднул нас Томислав Рац, котри спомнул єй писательску драгу и упознал нас зоз єй кнїжку „Гомбуля“. Стихи читали Михайло Грищук и Аня Грищук Гайдук, а придружел ше им и Томислав Рац. Же би вечар бул и музични постарали ше члєни Хлопскей шпивацкей групи КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцох и народни оркєстер КУД „Осиф Костелник“ Вуковар.

Звонко Костелник проф.

Аня Грищук Гайдук

Хлопска шпивацка група КУД „Яким Гарди“ Петровци

ї і промоції Гаргай и Агнетки у Загребе

З ліва на право: поетеса Любица Гаргай, домашні Іриней Мудри и модератор Томислав Рац

Сергей Рац

Михайло Гришук

Публика на збуваню

Бешеда на Грабику

Кед ше два лебо вецей особи зиду и кед медзи собу водза комуникацию зоз вигваряньом рижних словох гвариме за нїх же бешедую. Дакеди тота бешеда лебо розварка, а поготов кед ше роби о даякей одредзеной теми зна прероснуц и до розправи, та и до подзелених думаньох, а то вец водзи до гевтого питаня: “Хто ма право?”. У часох кед ше зявели телефони зявела ше и можлівосц бешеди преїт того апарату. Спочатку то було лем о найосновнейших стварох, цо вец преросло и до бешеди по годзину, два бо, гат, то тунше як поїсц до дакого до другого места лебо жеми. Так ше случовало же кед биш дакого лем нашвидко требал достац на телефон, вон знал буц завжати и завжати. Кед ше телефони почали масовно хасновац, не було досц телефонски линиї, та два числа хасновали єдну линию. И вец кед ци сушед лебо сушєда були барз бешєдїви, бидни ти, бо док вон лебо вона не законча ти можеш при телефону лем стац и плакац. А вец пришли мобители. Ту бешєда спочатку тиж була кратка и найнужнейша бо то була вельо драгша бешєда од гевтей преїт телефону. Но тому швидко пришол конєц, та и бешєда на мобител вецей не така драга. Преїт

мобителу мож писац и поручєня, та бешєда пре тоту нову форму швидкей комуникації помали почала замерац. Не думам надалєй писац о интернету и рижних, у найновших часох, швидких формох комуникації. Сцєм лем повєсц же гевта найстарша комуникация, кед ше двоїо лебо вецей людзох стретню и бешедую, вше ридша. Ридко мож видзиц преходзаци през нашо места лавочки пред хижку, а кед же их и єст, на нїх шєдзи найчастєйше єдна особа. По драже преходнїкох вше менєй, а кед их и єст шицки кадзиш понагляю, ридко двоїо лебо вецей их ше прєгваряю. У дакдишнїх часох людзе ше баржеї сходзєли, чи нароком, чи случайно и бешєдовали. Теми сигурно були рижнородни, а на валалє вироятнє параста найчастєйше бешєдовали о роботох у полю, а о хторих то завишєло од часци рока у хторєй ше бешєда одвивала. На тей старєй фотографії видзимє трох петровских парастох зоз Грабику як о чимшик бешєдую. О чим бешєдовали ми не знамє, можемє лем нагадац.

З ліва на право стоя Йовген Гербут Льовчошов, Емил Рускаї Иванчов и Махал Дорогхази Говльов.

Любица Гаргай

Палачинки зоз шпинатом

Потребне:

3 деки масла, 3 жовчки, 6 деки муки, 2 ложки увареного шпинату, даскельо ложки шметанки, соль, шніг зоз 3 бильчкох, 5 деки сланіни, 3 деки цибулі, петрушково лісце, попер, олей за пражене.

Рихтане:

Масло вимишац на пену зоз жовчками, додац уварени и пошекани шпинат, шметанку, муку, соль и шніг зоз бильчкох. Зоз тей смеси упражимо палачинки.

Фил:

Сланіну нарезац на коцочки, додац пошекану цибулю, кус солі, попру и петрушково лісце. Шицко кратко попражиц.

Ище цепли палачинки закруциц зоз порихтаним филом.

Смачного!

Порихтала: Вера Павлович

Звичаї у Петорвцох пейдзешатих рокох прешлого століття I I часц

Прадки, п

Прадки то були сходи рижних генераційох на хторих ше робело, бешедовало, шпивало... Прадки ше одбували у периодзе од позней ешені по Пуцане, точнейше теди кед не було роботи на полю и у загради. На прадки ишли оженети пари зоз дзецми и млади – дзивки и легіне. Пані Верунка бешедовала нам найвещей о прадркох ей младосци.

Прадки ше одбували у обисце гевтих людзох хтори сцели пущиц младих до свойого обисца. Млади виєднали едну хижу од газдині и там ше вечарами сходзели. Сходзели ше по генераційох.

“Так у Петорвцох прадки були у баби Верешки Содарки, у Бандурика, Янка Барнового, на Грабику у Дюри Бурчакового, кажди рок индзей. Були зме там дзе нас сцели прияц. За прадки була потребна празна хижа. У Верешки зме були у задней хижі, у Бандурика зме були там дзе дараз була карчма та зме вец там мали вельо места, але там заш було жимно бо бул лем еден пец, але нам вшадзи було добре.

У хижі дзе були прадки на штредку бул вельки стол и на штредку стола лампа. Дзивчата шедзели коло стола и вишивали, а хлапци ше за другим столом картали. Кажде мало даяки задлуженя, як хлапци, так и дзивчата. Хлапци були задлужени за зогриване. Приношели чи конари, чи вигризки, цо заш завишело цо мала газдия, чи пецик чи руски пец, та ше з тим тепело. Дзивчата ше старали за шветло бо теди лампи горели, струї ище не було. Дзивчата ше шоровали у приношеню витрону. Знало ше точно кеди хтора требала принесц фляшу витриону. Силво Кетелешов нам грал на гармоникки и сликовал нас. Так же валі стари слики праве його рукох діло.

Прадки тирвали по дзешец годзин вечар и вец ше одходзело дому. Кед би прешла лем даєдна минута преїг дзешец, газдиня отворела дзвери и гварела: Видзели ви кельо годзин, гайде... и одпратала би нас дому. Вишивало ше на тканим домашнім платну и то партки, ручніки, хлебовки... Вишивало ше на крижикки хтори були барз дробни, а при лампи то и не було так едноставно. Куповало ше и шифону, та ше вец ви-

Прадки у Семана 1954. року

З ліва на право: баба Льовчашова, бабица Планчакова, Данил, Яни и Ирина Дудаш Семанова, Амала Будински и Маря Гардийова, а опрез нїх шедза Феброня Адамчова, Ганя Бурчакова, Магда Дорокази Говльова, Олга Дудаш Семанова и ей дзивчатко Анделка.

репреданя, брацкованя

шивали плахти за на посцель – широки венец, салвети, заглавчки. То було вибиване. Було то досц роботи коло тих ручних роботох та дзивчата вишивали и дома през дзень, през жиму. Мац звичайно поробела у обисцу цо требало, а дзивчата кед рано позаметали вец вишивали. А дзе у обисцу була и баба, ту дзивчата ані друге ніч не робели лем вишивали. През лето ше ишло робитц до загради и цо уж требало.”

Дзивчата и хлапци ше и препредали. “Перше ше препредали хлапци сами же би дзивчата не знали, а вец други раз препредали би ше дзивчата. Препредало ше так: догвареного дня газдиня би напразела полну ванглу бухи, а хлапци би вец тоти бухти вишали дзивчатом на капурки док дзивчата спали и ніч о тим не знали. Вони то звичайно робели всоботу, а през валал так шпивли: “Ми ше препредали, нашо дзивки спали, ми бухти вишали, вони ніч не знали”. Кед ше дзивчата надумали препредац газдиня мушела пражиц бухти и за ніх. Вец дзивчата ходзели по валале и вишали бухти хлапцом тиж на капурку. Тоти бухти углавним рано находзели родичи лебо хто уж перши

з обисца станул, та гварели – Пале, виши бухта на капурки!”

“Брацковане було тиж у газдині и за тоту подію дзивчата ше облекали до фитюлох и найчастейше до билих шматох. То було якешик неписане правило. Брацки ше правело пред конец прадкох. Теди ше правела велька госцина. Госцину за брацковане рихтали мацери. Правело ше тортти, колачи и месо. Газдиня пекла месо так у велькей тепши. Кед ше месо поедло, танцовало ше до рана. Од тортох кельо ше поедло, а цо остало каждая дзивка ношела свою дому же би ше не руцало. Брацковане було лем раз до рока и то кед прадки закончовали, остатні лебо предостатні тидзень. Нігда остатню соботу, прето же би газдиня сцигла шицко крашне попораїц за нами. Прадки закончовали всоботу пред Пуцаньом.”

На прадки ишли и стари. На тих прадкох невести предли, а вец и ткали платно зоз тей предзи. Ткало ше платно, мехи, зольніци.

О пририхтованю конопи панї Верунка бешедуе: “Перше през лето тре-

бало конопу порихтац. Тота конопа поховала велї, велї млади животи. Як перше, конопу барз чежко жац бо є груба и барз висока, та и снопи вельки. Кед ше ю вижало, вязало ше ю до снопох, вец ше вожело до бари намочиц. Колїки ше поприбивало и ю вязало. Конопа у тей води стала два тижні. Кед ше то вимочело вируцовало ше ю вонка, вец ше ю осушело и вожело дому. Дома ше ю пресцерало же би ше добре осушела, а вецка ше брало церліцу и тарло ше конопу. Тот прах бул барз шмердзаци, бо кед у бари стої конопа два тижні знаже же шмердзи, и праве тото поховало велїх младих. Зоз того клоча ше вец предло. Шицку тоту роботу коло конопи углавним робели жени. Хлопи мало помагали, праве у вируцованю зоз бари и привоженю дому. Тота работа ше робела по найвекшей горучави, бо теди найлегчейше випадовало паздзере. Кед було лем дакус похмарене конопа ше не мога третц бо падзере не випадовало. Конопа ше и зоз щецу вичесовала. Груба конопа ше шулькала на кудзелї за покровци, а гевто фине ше вицаговало за платно. Готове платно, кед ше зоз кроснох зняло, кладло ше на желену траву, полївало зоз воду и так би вец на слунку побилело. Познейше ше завела якашик “шалїтра” за вибильоване платна. Покойни Никола Матов то дзешка пренашол и приношел до валалу, та то вец женом барз олегчало роботу. Платно мачали до тей чечносци и так го вибильовали. У тедишні часи ше ткало и керпарі зоз платна.”

Ми ше барз цешиме кед у обисцу маме червени руски парток. То цошка цо нам Руснацом глібоко у шерцу. Як наставали тоти червени руски партки наша собешедніца гутори: “За червени руски партки у дутяну ше куповало червени памук. Били памук ше кладло на основу, а зоз червеним памуком ше ткало и додавало койяки украси зоз шлимфулу. Прето, цо парток бул червенши, то бул драгши, бо била часц платна була домашня, а червен куповна. Таки партки ше барз чувало и не кладло ше их на слунку же би не вилезли, а престарло ше их лем кед була даяка госцина лебо ховане.

*Записане од Верунки Бучко Филипович зоз Вуковару Любица Гаргай

Брацковане 20.02.1955...

З права на ліво: Генка Рамач Илькова, Олена Сабашош Гикова, Ганча Корпашова, Невенка Дудаш Семанова, Ганча Пап Матова, Блашка Югасова, Невенка Петровичова, я, и Ганча Планчакова. Леґине з ліва на право: Ириней Пап Матов, Крешо Колода, Томислав Виславски Мудричков, Мирчо Еделински Бругошов, Винко Мудри Янчов, Ириней Пап Матов, Мирчо Чаканов и Владо Надь Бандуриков, Мироня поштар брат.”

Зашеданє Шветовой ради Шветового конгресу Русиных/Руснацох/Лемкох

У Мараморошским краю Румунії, у русинским месце Бистра, од 9. по 11. марец отримани зашеданя Шветовой ради Шветового конгресу Русиных/Руснацох/Лемкох (РРЛ), Шветового форуму русинской младежи (ШФРМ) и Конгресней комисии за культуру.

Роботу Шветовой ради Шветового конгресу РРЛ препознали и представителе найвисшого уровня власци у Румунії. Шицких госцох и присутних привитали замінік министра за медзинационални одношеня у Влади Републики Румунії Амет Аледин, староста места Бистра Васил Дучок, депутат у румунским Парламенту у мено националних меншиных Чехох и Словакох Ярчо Фурик, депутат у румунским Парламенту русинской националней меншини Юлиус Фирцак и председатель Кутурного здруженя Русиных у Румунії за обласц Мараморош Иван Петрецьки.

На третим зашеданю Шветовой ради Шветового конгресу РРЛ, котре предводзел ей председатель Штефан Лявинец з Мадярскей, присутни були 7 члени. Оправдали ше представителе зоз Ческей, Ян Чопик и з Америки Джон Ригети. З овласценьом члена Ради з Републики Горватскей, Миї Шайтоша, на зашеданю була присутна Наталия Гнатко, тайомница Дружтва «Руснак».

На Ради прилапени два проєкти з котрима ше будзе конкурвовац за гранти. То II Медзинародни школярски табор у юлиу и IV Медзинародни мултижанрови фестивал русинской музики у октобре, а обидва би ше отримали у Словацкей. На истей прилапене и предкладане за утвердзоване заедницького Дня Русиных у швецце, же то будзе 23. марец. Организация преслави започне од идуцого року. Преслава трецого Дня Русиных у Мукачеве, на Закарпатю у України, того року ше отрима 21. априла кед ше означаи и 24. април, дзень народзенья русинского будителя Алексан-

Члени Шветовой ради Шветового конгресу Русиных/Руснацох/Лемкох з представителями власци Румунії

дра Духновича. На идуцим зашеданю Шветовой ради Шветового конгресу РРЛ, котре будзе у Кринци-Здрой, у рамикох 10. Биеналу лемкивскей/русинской култури, будзе додзелена премия награди Василя Турока-Гетеша за найзначнейши активносци у обласци русинскей култури. Свойо предкладаня, организации Шветового конгресу РРЛ можу послац по 20. април. На предклад Рускей матки, єдногласно прилапене же би нови председатель Конгресней комисии за культуру при Шветовому конгресу РРЛ бул Борис Фейди, дипломовани историчар.

Источашне отримане и перше зашедане Шветового форуму русинской младежи (ШФРМ) у новим званю, котре предводзела його председателька Светлана Мурасен з Румунії. Попри домашнїх з Румунії, були присутни и представителе младих зоз Словацкей, Горватскей, Сербії, Мадярскей и України. Спред Форуму младих Дружтва «Руснак» присутни були Ивона Гнатко як його водителька, та члени Матей Бурчак и Матей Шторга. Иван Лікар, представитель у ШФРМ спред Форуму младих Дружтва «Руснак» зашедане провадзел преїг Скайпу. На истим

Спред Дружтва «Руснак» присуствовали: Матей Бурчак, Наталия Гнатко, Мелана Дюрак, Ивона Гнатко и Матей Шторга

пречитани звити о потерашней роботы у каждой жеми и утвердзени план роботы ШФРМ за 2018. рок. Предложене, а на Шветовой ради Шветового конгресу РРЛ и прилапене, же би на идуцим Конгресу у каждой Културней комисии бул и представитель зоз ШФРМ, прето же би ше млади могли активнейше уклучовац до роботы шицких обласцох. Идуде зашедане заказане у Кринци-Здрой, у рамикох 10. Биеналу лемкивскей/русинской култури.

Истого дня отримане и перше зашедане Конгресней комисии за культуру, котре водзела ей председателька Саня Тиркайло зоз Сербії. Попри домашнїх, присуствовали представнїки з України, Сербії, Горватскей и Словацкей. Спред Дружтва «Руснак» присуствовала Мелана Дюрак. Утвердзене же потребне организовање Одбору котри будзе робити же би ше позазберовало русинске/руске/лемковске народне облечиво у цалим швецце и вец плановац обявйоване публикації. Бешедовало ше о пририхтованьох за Медзинародну конференцию о Антонийови Годинки у Музею русинской култури у Прешове. Тиж наглашене же каждая членска организация треба же би послала назву и термин отримованя своей манифестации або фестивалу. Надпомнуте же у пририхтованю уж треци Медзинародни мултижанрови Фестивал руского филму „Русин фест филм“, котри ше и того року отрима у Шидзе, першей соботы у октобре.

По законченю зашеданьох ушлїдзели два вистави. О народним облечиве румунских Русиных з Бистри толковала Маріяна Петрецьки, а о фото-вистави, през котру представена робота Културного здруженя Русиных Румунії, котре було и организатор того сходу, бешедовал його председатель Иван Петрецьки.

маг. едуц. пхилол. цроат.
Илона Грецешин

Конгресна комисия за культуру з госцями и домашнїма

Рада Шветового форуму русинской младежи з домашнїма

Треба нам молитвенік руского духа

(Остатні інтервю з Мироном Жирошом)

7. часц

– Цала ваша публицистична, вглядовацка робота ма за ціль охраніц наших людзох, предкох од забуца. Та и себе самого. Моцни то порив не буц забути. Шведочиц же зме жили. Чи то пре красу живота чи пре даяки други причини, як ше вам видзи?

– Живот борба против шмерци, то мой аксиом ише зоз младих рокох. Познейше сом украсел тот аксиом на „Живот дарунок предкох пре щеслівішу будучносц потомко!“ По 80. рок живота на вецей заводи сом достал битку зоз шмерцу. Живи сом ише и робим свою роботу. Мой оцц сцел же бим бул шлосер, вон у шлосерству видзел будучносц. Оценел, озда, же мам схопносци, бо кед вон дацо робел зоз трактором и моторчками, и я ше любопитліво припатрал, випитовал ше, додавал му ключи. Уж кед пришол час пойсц до стредней школи, обставини у держави були таки же не дошлебодзене дома ніч робиц и стваряц, и оцц ше не процивел най и я идзем до школи. Братняк Владо Семан, а бочни сушед, уж ходзел до учительской школи, а чул сом же ше сцу уписац и други, та и я ше пошол на 13 роки уписац до Суботици. Постал сом учитель, залюбел тоту роботу, учиц других же би знали вецей и знане удатно хасновали. У наиходзацим часе престал сом буц класни учитель, але сом у своей роботі остал учитель зоз своїм писаньом, совитами...

Од кеди ше паметам, я вше мал обовязки. Живот бул робота, робота спрам возросту. Вше теди кед сом бул сам дома, длужносц ми було накармиц курчата, крави порихтац оброк, стару швиню дочекац, гуски випушиц зоз двора и дочекац их. Видзел сом оца у роботі, маццр, шестру... Слухал од ніх як ше сами ховали, цо шицко мушели робиц. Мацц була рискашарска наднічарка од своїх 11 рокох, вихована як широта зоз ише штирома братами и шестру. Слухал сом дідово Дюрово Жирошово приповедане о одходу його оца до Америки, заробиц себе за старосц уж кед мал 51 рок, бо го ніхто не сцел такого старого на надніцу. Приповедал ми дідо Дюра же и вон мушел пойсц до Америки, бо ше як биреш зражел зоз газдом Швабом и не сцели го за биреша ані швабски, ані руски газдове. На три заводи бул, виберал шлюнок зоз рики, у рудокопкопал угле, робел у железарні, правели железніцки вагони. Нароз ше нашли у Америки пейцме Жирошово браца и братняци. Роками там були и часточне ше спомогли. Дознал сом за трапезу своїх родичох, їх даремни труд наднічарох и

наполичарох под час газдовской кризи. Почувствовал сом же робота фундамент живота. Прето сом ше и сам, до роботи котру сом робел, углібйовал до подрбносцох и намагал ше ю цо лепше зробиц. Научени сом бул не хваліц ше, кед сом заслужел най ме други похваля.

До нашей рускей сезуюцей судьби сом ше углібел пред 40 и вецей роками. Змогнул сом познейше правне и привредне образоване, а дружтвени обовязки ме научели же людзе на власци вецей обеую як цо думаю сполніц, же и нам як народносци обецани велі права, а з вельким очежованьом ше сполнюю. Єдноставно и сам сом постал жертва и нашол ше виновати же сом ше намагал витвориц з уставом загарантовани права на образоване Руснацох, же би ше звекшала земледілка продукция, бо з моїма закладанями дзепоедним руским поединцом була загрожена скорейша роботна пракса, так було голем у Керестуре. У Радио Новим Садзе, знова ше видумало власни проблеми и треба-ло ше браніц од неоснованих обвинох. Знова и я бул умишани до тих подійох и успишно зме их як редакция звладали. Уж кед сом постал пензионер, а ише и под час роботи, заинтересовал ме культурно-образовни живот потомкох наших заедніцких предкох у Мадярскей, Словацкей, Польскей, України и, поровнууюци их з нашими обставинами, пробовал сом пренаходзиц драги взаємного порозумєня и подпомаганя. Спознал сом причини интригантскей и политикантскей ненависци, намагал ше наглашовац тото цо нас збліжує, а зневажовац видумани причини цо нас роздвоюю. Уж у тих коляйох була умишана и державна политика и руске политиканство, вирски и национални дзелідби, державни своятаня нас истих, а од розличних державох и пробууюци указавац на тоті зявеня пре страх же би и нас масовно не залапела. Трудзел сом ше не дуц до огня, але го осторожно гашиц. Нігда сом не стимуловал национални войны, але улагойовал битки. За мене українизация Руснацох видумство бездумних! Народ не можліве українізовац. Ми ше за 300 роки обединели и створели таки яки зме. Ми не можеме постац Українці як народ, даєдни ше можу наволац Українці, так исто я цо можу за себе твердиц же су Мадяре, Словаци, Турки. И прецо ше пре таке видумство медзи собу зражовац, понїжовац. Але источашне, не дошлебодзиц же бизме ше одорвали од своїх кореньох и спатраня на культуру свойого народу.

Нашо дзелідби барз далеко пошли и пре европску посткомунистичну дзелідбу, же ше у чаше од 1991-2000. рок прилапела наша окремна окремносц (неорусинство), а зневажел регионални идентитет. Сцело ше нас зоз закладаньом власних потомкох цо скорей знічтожиц. Нашо предки уж коло 800 роки путую по шведе пре роботу и хлеб. Уж 270 роки удомени у Бачкей и Сриме чесно зме обрабляли родни поля и борели ше процив шицких неприятельох свойого шлебодного розвою. Знали зме же зме Руснаци/Русини, же нам корені дзешка у Карпатох и за Карпатами. Шпивали зме о простей дражки зоз Перемишля до Львова, едлі бараніни на свадзби у Кракове... Гинули у Карпатох, Пияви и як добровольци у Сербії, раби зме були у Сибєрії, Италії, гинули на Дону, Батини и Болману. Нешка, кед маме права и можлівосци за свой власни розвой, мушели бизме осторожнейше чувац змогнуте благо. Страциц ше страциме, бо зме вше менша громадка, а национално жиєме на „цудим хлебе“. Не шмеме убудуце обчековац лем ману з неба.

Ми тирвали и тирваме, нашо тирване наука за веліх, але обективни и субективни препущєня, а окреме свидома политична и дружтвена идеология зліваня и сцераня националних розликох медзи народами и народносцами у СФРЮ, уж у остатніх 25 рокох знова спричинєла медзисобну ненависц медзи републикама, а ми як малочислена незнаходліва и запутана дияспора до власного клоча сами ше путаме. Тото путане найскорей ше годно превозисц зоз спознаваньом своїх правдивих кореньох и уписованя до историй народу котри нас прилапую таких яки зме. На тот способ останеме запаметани медзи другима народами за будуци часи. Я лем єдинка, а таки руски єдинки и їх діла у обласци материалней и духовней культури єст стотки и тисячи. Найвекши памятник за нашо тирване заслужую нашо земледілци – польоділци, заградкаре, статкаре. Я ше прилапел ім дзвигнуц найвекши памятник, описац їх труд и резултати. Жиєм у надії же и тото мойо написане діло спатри шветло єдно-го дня, док ше пренайду схопни людзе и остраю ше за друковане и теї кніжки. ...Конец...

Интервю водзел Микола Шанта. Интервю обявени у часопису «Шветлосци» (Нови Сад), число 4, 2016. року, а з дошлебодзеньом редактора Миколи Цана, у предлуженьох є обявйовани у Новей думки

Пририхтала Агнетка Балатинац

Нежадни провадзач яри

Ярня вистатосц

Зогриване слунка, предлужене тирване дньового шветла и предлужене активне перебуванне вонка на швижим воздуху шицко то приємни прикмети яри. За даедних людзох то сезона „оловних“ рукох и ногох и сезона живканя, окреме после загання годзини на летне раховане часу.

Подобне як и животиньски, и людски метаболизем ше гормонално регулуе у складзе зоз вонкашніма фактарами як цо температура воздуху и моцносц слункового шветла. Наша тілесна температура цеком жими значно нізша у одношеню на тілесну температуру цеком лета. То спомалшуе метаболизем и нашо цело ше преруцуе до мини-гібернаціі. У жимских мешацох цело продукуе вецей мелатоніму – гормону спаня.

Яр зоз собу ноши длугши и моцнейши слунково годзини на хтори ше організем муши прилагодзиц. Температура цела рошне, крєвово жили ше прешірюю, а шветлосц спрочінуе векше одпущоване активного гормону – сератоніну. Людске цело не може ше преіг ноці прилагодзиц на такі процівносці. За прилагодзоване потрібні час, просєково коло два до три тижні.

Окрем процесу у вегетативней нервней системи, на ярню вистатосц уплвую и други фактори як цо то рижні інфекціі котри провадза менане рочней часці. Великі прємєнки у температурі цеком дня и ноці додаваю іще векше обтерховане на крєвово жили и циркуляцію. Зависно од кліматских умовіюх, ярня вистатосц и летне раховане часу могу ше поклопиц. Особні звикнуца тиж так забераю значне место у організованю просєкового дня.

Сауна, Кнайпова гидротерапія и контрастне тушіранє стабілізує и змоцнює крєвоток же би бул меней чувствительні на прємєнки температурі. Костіранє зоз швіжу овоцу и желєняву дава целу додатково вітаміни и мінерали. Пожива богата зоз вітаміном Ц, вітамінами Б комплексу, вітаміном Е и омега-3 масніма квашніма значно зменшую або знічтожую епізоді вистатосці, та аж и депресіі. То пожива богата з енергію и стимулує наш імунітет. Мед нам у тим найвєкші союзнік. Каждє рано треба наще поєсц ложку меду помішану зоз ложку квіткового праху. То обезпечує достаточне количество антиоксідантох и ма імуностимулує дїйство. Треба надпомнуц же би ше мед брал зоз дрєвену або пластичну ложку бо у дотіку зоз металом мед оксидує. Окрем меду од велького хасну и орехи (недостаток желєза у целу и недостаток вітаміну Е виволує вистатосц, недостаток енергіі и слабокрєвносц), цалосні жітаркі, желєні заградково рошліні, банани (богати су зоз каліюмом, магнезіюмом и вітамінами Б групі) и присмачкі (цімет зоз своїм пахом подзвігує будносц організму и добре уплвє на злєпшанє концентраціі) котри дїйствую стимулативно на нервну систему.

Пребуванє на швіжим воздуху од велькей занчносці. Уношенє достаточного количества води обезпечує равномірні баланс у целу и нормалну роботу системи за трєвєне. Прєпоручує ше дньово попіц літру и пол води.

Вєжбі диханя дїйствую змірюючо и полня батеріі цела. Вєжбі циркуляціі подпомагаю способ роботи цела котри необхідні за нормалне функціонованє и каждодньові животні активносці.

Кед ше особа притримує даскеліх єдноставних совітох, у велькей міри помага свойому целу же би ше охрєнєло од ярней вистатосці – нежаданого провадзача яри.

Лидія Юрак, дїпл. фізіотерапєут

Руснак, гоч и до билого швета пойдзе, своїх Руснацох в

Керест

Владимир Еделински, Миколка, народзени у Руским Керестуре

4. септембра 1948. року од оца Владимира и мацери Веруни.

Праве исте таке мено, презвіско и назвіско ноши и єден наш паноєц, тиж родом з Керестура.

Гвари Владо же су родзіна.

ДЗЕЦИНСТВО НА КЕРЕСТУРСКИХ ПАЖИЦОХ

Основну школу закончєл у Руским Керестуре дзе ше шицко учєло по рускі. Дзєцинство прєпровадзєл по Керестурских улїчкox. Влєцє на улїчки дзєци бавєли фодбал, бєгали по пажіцох, а вжїмє кєд ше людзє санкали у правих, вєльких санкох хтори цагали конї, вїшали ше на санкі, оруцовали зоз шнігом. Оцєц бул качмар, та гнєтка и Владо помагал у роботі. Здогадує ше, хлопі знали стануц прєд карчму з коньми и кочом, уж з дзєвєрох знали скрїчац: – Дай єдну моцну! Оцєц бї швідко послужєл палєночку, вїпили бї и понагляли далєй по роботі. Не мали кєдї шєдзіц у карчмі.

Познєйше, кєд уж ходзєл до стрєднєй школі, Владо почал бавіц рукомєт. 80-тїх рокох рукомєт бул барз квалітєтнї. Попрї фодбалу бул найпопулярнєйші, алє и найуспїшнєйші спорт у Керестуре.

ШКОЛОВАНЄ ПО СЕРБСКИ

Кєд мал 15 роки, 1963., пошол на школованє до Новог Саду, до стрєднєй мєдїцїнскєй школі. У Керестуре, чи ши пошол до дутяну, чи до опшїтнї лебо на фодбал, шицкі бєшєдовали по рускі, а там шицко по сербскі. Найвєцєй почєжкосці му задавал правє сербскі язїк. Не тєльо розумєнє сло-вох, кєльо наглашованє. Бул добрї школяр. При єдному наставніковї жадал достац лєпшу оцєну, гвари, не будзє го мєновац, научєл шицко од слова по слово и прїявєл ше одвітовац за пєтіцу. Наставнік го вивєдол прєд катєдру, вїпитовал, а Владо одвітовал. Знал шицко алє ше загаковал бо мозоґ „робєл“ по рускі. Бєшєда му не була чєчуца, та наставнік заклєчєл же ше так загакує прєто же не зна прєдмєт хтори одвітує, а не прєто же 15 роки слухал лєм руску бєшєду. На концу му заш лєм дал штвєрку.

Послє штїрох рокох школованя достал званіє лаборанта, лабораторійского

Владимир Еделински нєшка

Владимир Еделински як члєн рускогo дружтвa з Осїєку 1985. року

Владимир Еделински на роботі у лабораторіі 1972. року

Владимир Еделински любєл шєдлац конї

ше найдзе.

Урець цали живот у Осиєку

технічара. Жадал найсц роботу, але вшадзи гледали же би мал одслужене войско. Теди ше у войску служело рок и пол. Пошол до Сараева в яри 1968. року, а кед одслужел войско, концом 1969. року, почал гледац роботу.

Приповеда Владо, граніци у републикох бывшей Югославиї не були препречене же би ше гледало роботу, а о роботних местох ше дознавало едни од других. Гвари Владо, у Керестуре на кирбаю стретали ше генерациї, а приходзели и гевти котри робели дагдзе далеко од дому. Так вон стретнул едну пайташку хтора робела у медицинским фаху у Славонским Бродзе и през приповедку дознал же у Осиєку гледаю лаборантох у тамтейшим Дому здравя. Владо надумал, а и ей ше поверел, же би ше пошол приявиц. Так и зробел:

Млади Руснаци на друженю, Владимир Еделински други з ліва у горній шоре

Рукометни клуб Русин з Руского Керестура, Владимир Еделински стої други з ліва на право

У Керестуре, чи ши пошол до дутяну, чи до општни лебо на фодбал, шицки бешедовали по руски. Петнацрочни Руснак з такого стредку пошол на школоване до Нового Саду дзе шицко було по сербски, а вец ше, по законченей школи, запошлел у Осиєку дзе шицко по горватски. По бешеди и нешка мож одгаднуц же є Руснак.

1970. року рушел ше до Осиєку. Не мал нікого познатого, не знал кому ше явиц. Стал у конку и чекал же би дахто наишол кому ше опита дзе ту примаю лаборантох. Пошвидко го упуцели на магистру у лабораторию. Перше цо ше му питала було чи ма одслужени воєни рок. Цали щешліви одвитовал же ма. Було то стреду, здогадує ше Владо, а уж идучи пондзелок бул на работи у Дому здравя у Осиєку и ту остал полни 43 роки. Прежил войну, приватизацию, турбуленциї коло звишку занятих, але вше вредни, остал на истим роботним месце, гоч по його бешеди шицки могли одгаднуц же є национална меншина, але нігда му то не правело почежкосци у Осиєку. До пензиї пошол 2013. року.

СВОЙ СВОЙОГО И У БИЛИМ ШВЕЦЕ НАЙДЗЕ

Руснаци, дзе лем руша, вшадзи гледаю „своїх“. Так и Владо. Перше нашол грекокатолицку церкву и паноца Звонка Бесерминя, а вец кус-покус, у стретаню з Руснацами у церкви медзи котрима були Тимково, Папово и други з котрима ше сприятелел, нашол малу руску

заедницу у котрей ше чувствовал як дома.

Але цошка им хибело. Жадали ше страцац и вонка з церкви. Перше ше случело же преїг тедишнього Союзу Русинох и Українцох РГ пошли на семинар Русинох и Українцох до Стрмцу, до БиГ. Там ше баржей упознал з Владимиром Тимком, та почали бешедовац о тим же би ше требало основац дружтво у Осиєку. По врацаню зоз семинару, о тей идеї почали бешедовац и з другима. Уключели ше ту Соколово Даниел и Даниела, Зденко Сивчов, Силвестер Пап и други.

Перши председатель Дружтва бул Звонко Костелник, познатши Руснацом як пилот и наставнік падобранства з Осиєку. Часто го знаю пре мена и презвико, а и место походзєня (Петровци) помишац зоз Звонком Костелником котри хореограф у нешкайши час и роби у Союзу Русинох РГ. Треба надпомнуц же Руснаци маю велї визначни особи на рижних положєньох и требама буц горди на успихи наших сонароднякох. (оп.автора)

И так, 17. априла 1983. року, урядово започало з роботу културне дружтво Руснацох у Осиєку. Дружтво през роки меняло мена од КПД Руснацох и Українцох по КУД Руснацох Осиек, але Владо вше остал ту, у руководзащих структурох и активни у хорскей секциї, у спортскей... Помагал дзе лем могол, а ище вше є активни, гоч тераз уж покус меней, бо час же би ше младши вецей ангажовали. Але, ту є, чи кед ше отримує Мемориялни турнир у столним тенису „Владимир Тимко“, Владо бави столни тенис, чи кед треба зашпивац у хорскей секциї, лебо посовитовац Председательство кед же потребне.

Хвильково не ма длужносци, але през 33 роки бул тайомнік, председатель, подпредседатель... Прилапйовал ше длужносцох, але и роботох так як було потребне.

Нешка свойо пензионерски дні препровадзує у Осиєку. Город на Драви дом му уж 46 роки, але свой родни валал не забува. Ма хижу у Керестуре. Гвари, знау то буц терха бо треба робити на два боки, отримовац, плациц режии, але док человек ма хижу у валале дзе ше народзел, ма непретаргнути корені.

Агнетка Балатинац

Važnost izbora prvog zanimanja – II. dio

U proteklom broju bilo je riječi o tome na što je potrebno obratiti pozornost prilikom izbora budućeg zanimanja, te koje su osobne karakteristike važne za odabir zanimanja. Opisane su vrijednosti, interesi, sposobnosti i osobine ličnosti. Nakon što ste upoznali sebe, trebate upoznati i svijet rada. Pokušajte prikupiti što više informacija o različitim zanimanjima, o školama u kojima se možete školovati, kao i o mogućnostima zapošljavanja ili nastavka obrazovanja. Svijet rada je opsežan, praktički nepregledan i podložan stalnim promjenama. Neka nam zanimanja omogućuju lako i brzo zapošljavanje, dok se s nekima prilično teško zaposliti u nekom trenutku. Postoje tisuće raznovrsnih poslova koji se mogu obavljati. Osim toga, poslovi se i mijenjaju. Znanstveni i tehnološki razvoj stalno mijenja zanimanja: neki poslovi nestaju, a drugi nastaju (npr. posao fotografa polako iščezava, dok su poslovi programera sve raznovrsniji). Zato upoznati svijet rada nije ni lagan ni kratkotrajan zadatak. Pokušajte napraviti izbor onih zanimanja koja vam se čine najprimjerenijima i najprivlačnijima s obzirom na osobine koje ste utvrdili kod sebe.

Koje su značajke zanimanja na koje treba obratiti pozornost? To su poslovi radnog mjesta, uvjeti rada, potrebna znanja, vještine i osobine, zapreke za obavljanje poslova, potrebno obrazovanje, te mogućnosti zapošljavanja.

SADRŽAJ I UVJETI RADA

Sadržaj i uvjeti rada odnose se na opis poslova koji se obavljaju u nekom zanimanju i uvjeta u kojima se oni obavljaju. Za mnoge ljude oni su najvažniji. Primjerice, radi li se individualno ili u grupi, uključuje li posao rad s ljudima, stvarima, strojevima, podacima, gdje i kako se obavljaju radni zadatci. Ratari primjerice rade na otvorenom, na suncu ili kiši, računovođe u zatvorenom, sjedeći. Mehaničari su izloženi buci motora i ispušnim plinovima, kuhari visokim temperaturama peći, zidari rade u grupi itd. Dobro proučite radne uvjete u zanimanjima koja vas interesiraju i prosudite jesu li vam poželjni ili barem prihvatljivi, te jesu li radni zadatci u skladu s vašim interesima.

POTREBNA ZNANJA, VJEŠTINE I OSOBINE

Odnose se na zahtjeve pojedinog zanimanja – što je potrebno za obavljanje pojedinog zanimanja, primjerice autoelektričara. Njemu je potrebno

znanje o radu vozila kao cjeline, te o radu pojedinih elektroničkih dijelova vozila, on je osposobljen za upotrebu razne opreme koja mu treba, a često i za pojedini tip vozila. Također, mora imati dobar vid, spretnost ruku i prstiju, dobru koordinaciju pokreta. Konobar mora biti spretan, imati dobru koordinaciju pokreta, znati brzo računati, znati se sporazumijevati na više jezika, kao i moći dugo stajati na nogama. Dobro proučite kakva znanja, vještine i osobine traže zanimanja koja vas zanimaju, te procijenite jeste li spremni za stjecanje potrebnih znanja i vještina i posjedujete li osobine potrebne za obavljanje tih zanimanja.

ZAPREKE ZA OBAVLJANJE POSLOVA

Odnose se na zdravstvene kontraindikacije za određeno zanimanje. To mogu biti neke kronične bolesti, osjetni nedostaci, poteškoće u razvoju i sl. – neraspoznavanje boja, epilepsija, astma, oštećenja koštano-mišićnog sustava itd. Škole su dužne na vidljivim mjestima istaknuti obrazovne programe za koje postoje zdravstvene kontraindikacije, kao i one za koje je posebnim propisima određeno da se mora utvrditi zdravstvena sposobnost učenika prije upisa u školu, kod liječnika medicine rada. Ukoliko imate zdravstvene teškoće koje vam mogu suziti izbor zanimanja

bilo bi poželjno da obavite obradu kod stručnjaka za profesionalno usmjeravanje u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje – psihologa i liječnika medicine rada.

MOGUĆNOSTI OBRAZOVANJA

Provjerite gdje možete upisati željeno zanimanje, koji su uvjeti za upis, koje su mogućnosti nastavka školovanja i zaposlenja, koliko su vam određene škole dostupne s obzirom na njihovu udaljenost od vašeg mjesta stanovanja, te omogućuju li vam materijalne prilike školovanje izvan roditeljskog doma. Većina zanimanja, ako ne i sva, također zahtijevaju neprestano učenje i usavršavanje tijekom čitavog radnog vijeka. Procijenite svoje mogućnosti, te imate li potrebne sposobnosti i motivaciju za duže školovanje.

MOGUĆNOSTI ZAPOSŁJAVANJA

Istraživanje mogućnosti zapošljavanja vrlo je važan korak u procesu donošenja odluke o izboru zanimanja. Jesu li ljudi sa zanimanjem koje vas interesira danas traženi? Gdje se mogu zaposliti? Što se može očekivati u budućnosti? Situacija se na tržištu neprestano mijenja pod utjecajem novih tehnologija, ekonomskih prilika i gospodarske politike, pa neka zanimanja postaju manje zapošljiva, neka nestaju, dok se u nekima lakše zaposliti.

Kako biste malo bolje upoznali pojedina zanimanja i svijet rada, pogledajte sljedeće stranice:

<http://mrav.ffzg.hr/zanimanja/> - Vodič kroz zanimanja – elektroničko izdanje
<http://e-usmjeravanje.hzz.hr/Pretraga-opisi-zanimanja-po-podrucjima>

www.cisok.hr – sadrži vodiče i brošure, alate i razne informacije koje vam mogu biti od pomoći

www.hzz.hr – na stranici Zavoda za zapošljavanje možete pronaći informacije o tome koja zanimanja poslodavci najviše traže.

Osim ovih stranica, možete proučiti i stranicu <http://e-usmjeravanje.hzz.hr/> Na njoj odaberite opciju UČENICI, te Učenici osnovnih škola, gdje također možete pronaći opise zanimanja, srednje škole, upitnike, program „Moj izbor“.

Nadamo se da vam je ovaj tekst barem malo pomogao u donošenju odluke o izboru budućeg zanimanja i upisu u odgovarajuću srednju školu. Želimo vam puno uspjeha u vašem daljnjem školovanju i radu!

Helena Timko, mag. psych.

Стари и млади у најновшеј паради!

Стара приповедка, вше зоз истим змістом, идзе даяк так: Кед „птички“ змоцнею и буду оспособени за самостойни живот, вец вони радощне одлетню зоз гнізда и вец ше, углавним, вецей не врацаю до гнізда!

Так даяк було и у моім случаю. Кед мой син Владо пошол з Новскеј до Загребу на факултет, бивал приватно на Трешневки, а я у Сесветох, цо ніяким концом не бліско. Углавним, чули зме ше часто, так повесц кажди дзень, прето же син вше гледал даяки совит або пенез, а найменей раз до тижня находзели зме ше на пол драги, у даякеј пицеріи або на кафи у даяким кафичу, и за-тримовали ше годзину або два у приемней розгварки.

А вец син закончел факултет, достал добре плацену роботу у фаху и оженел дзівку Саню, професорку англійского языка з Осиеку. Неодлуга пришли и дзеци, перше дзівочка, а потим и син. Шицко закончело так же мой син Владо цалком забул на мене! Добре, можебуц не забул цалком, з часу на час ме навола, а раз мешачно, всоботу або ввездзело, обовязково ме повола на полудзенок и бависко з унучатами. Теди нас дво-ме одбавиме и два або три партії шаху. И то углавним шицко!

Дзівка Андрея пред роком закончила Филозофски факултет у Загребе и постала професорка горватского языка. Под час студийох бивала бліско факултету, вельо учела и була одлична студентка, але и попри того вше нашла часу наволац ме и опитац ше як сом и цо робим. По законченю факултету такой ше врацела до Новскеј, дзе и достала роботу у тамтейшей основней школи. Бива у нашей фамелийней хижі, ведно з мацеру. Медзитим, Андрейово телефонски наволованя барз ше преридзели! Шицко ше, меней-вецей зведло на вичованки родзеного дня, Нового року и подобного!

И так, шедзим я недавно у кафичу „Златни роки“ у Сесветох, осамени и од дзецох забути, випивам першу раншу кафу, читам дньово новини и роздумуем дзе сом погришел у вязи дзецох, кед ше хтошка озвал гу мене!

– Сушед, модлім Вас крашне же бисце ше преселели гу мене! Сцем Вам заплациц кафу, паленочку, квашну воду або пиво – шицко цо лем покадаце! – гварел пензионер Анте, дробни и худи человек, котрого сом зоз часу на час стретал у кафичу „Златни роки“, але сом го, поправдзе поведзено, небарз познал. – Яка причина? – интересовал ше я.

– Достал сом на лутрії! – гварел радощне Анте и з ліву руку указовал на шлебодни карсцель за його столом.

На концу сом ше преселел за сушедов стол и послушал його приповедку о тим на яки способ достал пенез на лутрії.

– Пописал сом родзени дні моеј покойней супруги, сина, двоох унукох и унуки и то ми принесло коло 100.000 куни! Невельо хибело же бим достал цали миллион куни, лем кед би бул вицагнути дзень народзения моеј унучки, але я и зоз тим достатим пенезом барз задовольни! – бліщал од щесца сушед Анте.

– Винчуем! – гварел я сердечно.

– Дзекуем крашне! Медзитим, у цалей тей приповедки мене особне не найважнейши пенез, але факт же ме син, його супруга и

дзечи ознова обиходза и каждодньовно наволю! – смеял ше Анте од уха по уху.

– Значи, сушед, кед маш пенез вец це дзеци и уначута почитую и любя, а кед ши худобни – вец це ніхто не треба?! – констатовал я.

– Випатра же так даяк! – зложел ше сушед Анте.

– Сушед, дзекуем крашне на кафи и довидзения! Мушим енки цощка окончиц! – гварел я.

Такой потим наволац сом сина на роботу.

– Сине, по законченю твоеј роботи обовязково ше мушиме найсц на кафи або пиво, на пол драги, як дакеди, прето же мам едну важну новосц! – гварел я.

– О чому ше роби? – интересовал ше Владо.

– Не можем ци повесц прејг телефона! Шицко ци виприповедам нешка пополадню! – гварел я.

***

– Слухам! – гварел син Владо.

– Мой оец Андри, а твой дїдо, народзени 1914. року у Винковцох, а умар 1972. року у Петровцох. Пожил лем 57 роки!

– Не познал сом дїда Андри и поправдзе поведзене, не знам о чим ше ту роби! – гварел син Владо.

– Анї ши не могол познац дїда Андри, прето же ше ти народзел вельо познейше, точнейше 1984. року у Кутини! Медзитим, мушим знац же дїда Андри, тебе, мене и Андрею повязуе острово Хвар, односно варошиц Елса на острове Хвару! – започал я толковац на широко и на длугоко.

– Мушим припознац же ище вше ніч не розумим! – бул щирі Владо.

– Углавним, пред Другу шветову войну дїдо Андри бул заповидник Жандармерийскеј станіци у Елси на Хвару! Бул млади, високі и чарни, людзе ше го бали, але и почитовали, а тамтейши дзівки го покрадземе попатрали и наздавали ше малженству з Андријом!

– Може то на кратше, дома ме чекаю жена и дзеци?! – почал син Владо трациц нерви.

– Кед ци ше барз понагла, а ти вец идз дому! На други завод ци випроповедам же ти и Андрея постали нашлїдники хижочки у Елси на Хвару и девизох! Довидзения! – гварел я.

– Пребач, тато, не будзем це вецей претарговац! – гварел Владо и ознова шеднул на карсцель.

– Углавним, дїдо Андри и якаш красавица зоз Елси ше залюбели, вона остала у другим шоре, але то Андри не знал, а вона му не сцигла повесц прето же пошвидко почала Друга шветова война и дїдо Андри достал прекоманду до Вуковару, або до Винковцох, не бивовни сом, и уж идущого рана рушел на ладі до Сплиту, а потим на путніцким гайзибану по Загреб и Янковци при Петровцох!

– То значи же ти, тато, на Елси маш полубрата або полустестру? – логично заключил Владо.

– Бинго! Мал сом полустестру на Елси! – гварел я.

– Вецей не маш? Цо було зоз тоту твою полустестру? – интересовал ше Владо.

– Моя полустестра закончела за кухарку, робела у тамтейших готелох и ресторанох и нігда ше не одала! Умарла пред двома-трома

тижняма, мала полни 73 роки, и цали свой масток, а слово о хижі зоз каменя у Елси и девизох, охабела любеному Андријови, односно його синови Якимови, точнейше – мене!

– То наисце одлична вистка! Медзитим, прето би тота мене непозната жена з Елси праве тебе охабела цали свой масток? – не могол ше начудовац син Владо.

– Не знам точно прето праве мене шицко охабела, понеже зме ше особне анї не познали, але можебуц прето же сом еднго мойо дзецко наволац по ей любеному елгїньови Андријови! Слово, розуми ше, о нашеј Андриї з Новскеј!

– Не можем вериц! То даяка франта? Тото цо ши ми потераз виприповедал баржей здабе на сценарио за даяки бавени филм, а не на здобуце зоз дачийого живота! – не могол дойсц гу себе Владо.

– Живот пише романи! – констатовал я.

– Невироятне! А прето ше дїдо Андри не врацел до Елси по свою дзівку, односно невинчану супругу и заедніцку дзівку? – предлужел зоз питањами син Владо.

– Прето же не мал поняца же у Елси на острове Хвару ма дзівче! Кед дознал, а то було вельо роки познейше, уж бул оженети и мал тројо дзеци – трох синох! А неодлуга потим и умар! Кед мал лем 57 роки! – гварел я.

– И цо тераз? – интересовал ше син Владо.

– Нешка рано наволац ме адвокат зоз Хвару и гварел ми же ми моя полустестра охабела хижу и пенез! Замоддел ме же бим у идущих мешац днї обовязково пришол на Хвар и превжал масток моеј полустестри!

– Ище вше не можем вериц! – бул щирі Владо.

– Розуми ше, будзем мац одредзени трошки...

– Можеш на мене раховац, тато! – гварел син, станул, руковал ше зо мну и пошол дому.

***

Остатні два тижні жием як цар!

Син, його супруга и їх дзеци, а мойо унучата, непреривно ме наволю и интересу ю ше за мойо здраве и кеди одпугуем на Хвар, обиходза ме кажди други дзень, а кажди треци дзень волаю на гощину!

Дзівка Андея ме ище не наводала, прето же ей брат, а мой син Владо, ище ніч не гварел, але обчекуем же вистка „пречури“ за даскельо днї, а вец Андрея бизовно такой навола! – Як ши, мили тато, цо ест нового и кеди придзеш до Новскеј? Не придзеш? Добре, не проблем, вец я наотре допугуем до Загребу! Мушим це видзиц и обочкац! – пове Андрея.

***

У цалел тей приповедки шицко точне, окрем едней „дробніци“! На концу сом не нашлїдзел хижу и пенез у Елси на Хвару! Роби ше о тим же кед моя полустестра умарла, а було то пред даякими двома роками, вец ми ей дальша родзина з Елси ніч не явела, а познейше, на спредозку, превжали и шестрову хижу и пенез! Кого нет, анї талу му нет! Тоту „дробніцу“ у вязи нашлїдства на морю затерал не повем нікому, прето же би енки закончел мой терашні царски живот! Прето, покля шицко тирва як цо тераз тирва – най тирва!

Яким Пушкаш

Печене паленки у руским обисцу

Чловечески род од вчасних часох сво-
його иснованя, вигледуючи у природи
рошліни и животині котри могол ви-
хасновац за свойо костиране, гледал
а и находзел можлівосц дойцц до про-
дукту котри му приношел не лем осно-
вну потребу за прекармиц ше, але и
можлівосц за опуцане и уживане. Як
випатрал перши чловек котри ше опил
не знаме, але ясне же од теди чловек
дознал як випродуковац пице – ал-
когол. Ище при старих Єгипчаньох у
криптох фараонох находзиме рецепти
за правене пива, а при старих Грекох
вино дзвигнуте аж на чесц Бога, та так
Греки маю Диониза бога вина, док ста-
ри Латине вино и до присловки поло-
жели, та гварели же у вину правдивосц.
Аж и сам Христос за початок свойого
дівствованя прави чудо на свадзби
претваряюци воду до вина. Уживане
у пицу чловека провадзи уж століти-
ями и тому ше не одопар ані еден на-
род. Та так и ми Руснаци аж зме вино
и паленку до народних писньох поло-
жели: «Качмар, дай нам вино, шпивай
ти, дзивчино», «Ягодача бистра, бистра
вона вера, зоз ню ше вилічи и колера»...
И не лем у писньох, але и у крачунских
винчованкох: «Оцови пол литри вина,
а тей бабочки цо шедзи на паточки два
деци паленочки».

У першей половки двацетого століття
вибор алкогольного пица медзи Русна-
цами наших местох не бул вельки, уг-
лавним ше зводзел на вино и паленку,
були то пица котри домашні сами мо-
гли випродуковац. Яраши коло валалу
улавним були посадзени зоз шлівками
и виніцу. Паленка ше у найвекшей час-
ци продуковала зоз шлівки, але було ту
и ягодачи, а и славней комовици котра
ма и ліковитосц, но углавним нігда ста-

ра прешлорочна не дочекала нову того-
рочну, а тиж так и вино.

Руснак свойо преслави преславйовал
зоз едлом и пицом у зависносци од
своіх можлівосцох, чи то були свадзби,
кресцини, кирбаї и други швета, а тиж
так и смутни події у своім живоце. Як
то свадзба кед сце дакус не попили и
розвешелели ше коло писні и гудацох,
а вшеліяк пице поруша чловеково чу-
ства гү вешелю. Тиж так и смутни
хвильки у чловековим живоце про-
вадзени зоз тим божим даром. Як при-
сц шедзиц гү умартому, а не попиц за
покой души? Стари людзе би вам таке
дацо за грех вжали. Най дахто од ро-
дзини або сушедох пришол до обисца
було го шор понукнуц зоз паленку або
вином. А колячка!? Не могла преисц
без окрипи, рано скорей лапаня швині
обовязно ше пила варена паленка, а
вещ ше попивковало цали дзень, а по
законченой роботы, кед жени послу-
жили вечеру, залівало ше ю зоз вином.
Могли бизме начишліц ище велі нагоди
у котрих було важне наздравиц и по-
пиц на чесц обисца и фамелиї у живоце
Руснака.

Приношел тот погарик велі радосни
події, но вельо раз тот погарик пре-
роснул до зависносци ствараюци про-
блеми, звади у обисцу, поведли бизме
нешка, насилносци, а вельо раз и до
материялней препасци фамелиї. И не
любели себе лем хлопи попиц, було ту
и жени котри любели закукнуд до по-
гарика, та хлеб место до пеца под патку
печиц посадзали, а предні край рускей
сукні зоз розпором, котрого напредку
фартух закрива, закончел од задку.

Не хасновало ше паленку лем за розве-
шеліц ше, шлівка зоз кус попру лічела
боляци жалудок, а комовица за роз-

чуац боляци и опухнути места, а за
векши успех при ліченю, потим як сце
розчухали боляце, попиц погарик-два.
Друга половка двацетого століття при-
ноши вельки новосци у розвою проду-
кованя алкоголних пицох. У першим
шоре зявюе ше пиво як конкуренция
вину, та гоч було пива и скорей, Руснак
го потераз вельо не хасновал бо тре-
бало мац пенез. Но як сцигли лепши
часи, до роботы и пенезу ше легчеше
доходзело, пиво вше баржей преберало
водзацу улогу, а бувша держава го ані
не водзела як алкоголне пице, але як
поживови артикел. Вино помали тра-
цело свой примат, та ше и виніци пома-
ли керчели, так же нешка виніцох нет
або можебуц дагдзе даєдна зоз даскел-
іма чокотами.

Паленка ище вше трима свойо место,
гоч ю пробовали видриліц пелинко-
вещ, егер, коняк, винак и велі подобни
пица, заш лем домашня паленка пице
без котрго руске обисце не може. Так и
того року шлівки крашне квитли и кед
Бог да най не будзе мразу, ляду або хо-
ротох, годни зме наздравиц зоз праву
домашню шлівку, та гоч то будзе лем
тельо кельо нам ЕУ по закону преписа-
ла. Нажаль, ягодачи не будзе бо ягоди
гет давно викерчени, а тиж ані правого
домашнього вина. Нови часи принесли
векшу ровноправносц медзи хлопа-
ми и женами, так же и нїжнейши пол
не занедзбани, ту велі файти ликерох,
сладких винох, коктейлох и подобного,
котри су зоз алкоголом не таки мощни,
але крипя душу и цело, а ище гү тому
су и смачни.

И було би барз добре кед би ше по-
пиц знало шорово, вироятне го Бог
и дал най чловека розвешелі през тот
живот на жеми, прето треба мерковац
най алкоголь не превезне наш живот,
бо як и шицко у вельких количествах
углавним чкодліве, та так и алкоголь
чкодліви. У першим шоре за физичне
и психичне здраве чловека, а вец ту и
розвой автоиндустриї, авта вше швид-
ши, та ше случую велі транспортни не-
щесца и зоз смертельними пошлідками,
а тому вельо раз куме алкоголь. Гоч кельо
за чловека пице през живот ма до-
бри боки и значне место у каждодньо-
вим справованю, требама мац граніцу
у його хаснованю. Най нам будзе на
здраве и целу и души, и най розвеше-
люе нашо шерца през цале тирване на-
ших животох, и най го цо длужей хас-
нуеме и наздравяме себе и другим у
цо векшим чишле радосних хвилькох.
НАЗДРАВЕ!

Томислав Рац

ТРАДИЦИЙНА КУЛТУРНО-ЗАБАВНА МАНИФЕСТАЦИЯ РУСНАЦОХ „ПЕТРОВСКИ ДЗВОН“ И 50. РОЧНИЦА СОЮЗУ РУСИНОХ РЕПУБЛИКИ ГОРВАТСКЕЙ ОТРИМА ШЕ ОД 01. ПО 03. ЮНИЙ 2018. РОКУ У ПЕТРОВЦОХ И ВУКОВАРЕ

Богатство и краса руских обичаюх, културного скарбу, фолклору, народней творчосци Руснацох и шицког зоз чим ше Руснаци уж столїтиями гордо пиша уткане до традицийней културно-забавней манифестації Руснацох „Петровски дзвон“, котра ше того року отримала од 01. до 03. юний у Петровцох и Вуковаре, дожиє 45. отримоване з нагоди 50. рочниці од снованя Союзу Русинох РГ, 50. рочниці од снованя КУД-а „Осиф Костелник“ Вуковар и 40. рочниці Етнографскей збирки Русинох РГ у Петровцох.

ЛЮБКА ФАЛЦ (дзивиоцке **СЕГЕДИ**) народжена 10. априла 1932. року у Петровцох, дзе закончила штири класи Пучкей школи. Штири класи гимназиї и малу матуру закончила у Вуковаре, а учительску школу у Осиеку.

Уж на 18 роки почина робиц на Овчари, дзе започина писац поезию. Як учителька кратши час робела у Миклошевцох и

Петровцох, а длуго, длуго жила и робела у Дреновцох.

Як еденацрочне дзвиче пошла зоз своїх Петровцох. Зоз собу однесла лем вельку любов котру уляла до писньох. Перша ей збирка писньох »Подоба з далека« вишла зоз друку 1975. року, друга збирка »Класки« друкована 1999., док треца збирка »Шерцо на червеним партку« порихтана и чека шветлосц дня. Була учителька, поетеса, длугорочни член Дружтва за руски язык, литературу и културу у Новим Саде и вельки почитователь рускей шпиванки и култури вообще.

У младосци була една зоз сновательох културного дружтва руских школярох под назву »Пасарйтов« у Петровцох. Дружтво назву достало на ей предклад. Познейше була член Дружтва сримских писательох. Дзеведзешатих рокох кед у Винковцох основане КД Руснацох була його член и водителька шпивачкей секції. Тиж так после мирней реинтеграції преподавала руски язык на летних школах хтори организовао Союз Русинох и Українцох Републики Горватскей. Позберала твори и зложела кнїжку хтору видал Союз 2000. року под назву »Поезия и проза Русинох и Українцох у Горватскей«.

Тиж була и една од сновательох Дружтва »Руснак«, його перши, а потим и почесни председатель. Була перши член Ради Шветового конгресу Русинох/Руснацох/Лемкох з Републики Горватскей и член Шветовой Академиї русинскей култури у Торонту од самого иснованя.

Любка добитница премії награди Александра Духновича за руску литературу. Титулу лауреата и награду достала 2006. року у Криници на штвартим Биеналу русинскей/лемковскей култури, за кнїжку поезиї »Класки«. Добитница є Награди Шветовой ради Русинох/Руснацох/Лемкох под меном Василя Турока-Гегеша за 2012. рок и Припознания Дружтва за руски язык и литературу зоз меном учителя Осифа Фа (Руски Керестур, 2015).

По нешка ма друковано преїг 250 писнї, у »Шветлосци«, »Новей думки« та рижних часописох, новинкох, календарох и антологийох.

Любка Фалц умарла 10. априла 2018. року у 86. року живота у Винковацох, а похована є 12. априла 2018. року на валалским, грекокатолицким теметове у Петровцох.

maг.еdуc.пхилол.цроат. Илона Грецишин

Здогадоване на значних Руснацох

ИВАН МИКЛОШ

Професор доктор у пензиї Иван Миклош, бувши шеф Катедри за зашиту лесох на Лесарским факултету у Загребе и шветово визначни фаховец за охрану лесох и ентомологию, умар 27. новембра, а поховани є 1. децембра 2016. року на главним загребским теметове »Миргой«.

Народзел ше 12. януара 1926. року у Липовлянох, дзе його оцце Дюра бул парох у тамтейшей грекокатолицкей церкви. Мац му була Мария Калай зоз Петровцох. Пре Дюрову священїцку службу фамилия Миклош ше часто селела. Перши шейсц роки дзединства Иван препровадзел у Липовлянох, потим у Руским Керестуре, дзе закончел основну школу, вец у Коцуре, Пишкуревцох, Винковцох... Як гимназиялец у Винковцох барз любел бавиц фодбал, та еден час бавел и за юниорску екипу Цибалиї. Матуровал у маю 1944. року, а 4. мая 1945. року мобилизовали го партизане. У югославянским войску, на подруччу Нишу, Пироту, Куршумлиї и у лесох на Копаонику, остал по 17. септембер 1946. року, кед є пре хотору демобилизовани и врацел ше дому, до Винковцох.

Вешенї 1946. року Иван уписує Польопривредно-лесарски факултет у Загребе, штири роки познейше абсолвовал, а 12. януара 1952. року (на свой родзени дзень!) и дипломовал. Потим бул еден школки рок на специализації у Голандиї и Норвежкей, потим даскельо роки бул асистент, а 1961. року, на уж самостойним Лесарским факултету, одбранел дохторску роботу »Чкодлїви мотил на топольох«. Потим еден час бул доцент и студентом тримал преподаваня у рамикох предмета »Лесова ентомология«, потим позарядови професор (у медзичаше, 1972. року, позарядово дипломовал и на Природно-математичним факултету!), потим постао порядни професор, а на концу є избрани и за шефа Катедри за зашиту лесох на Лесарским факултету у Загребе. Штредком лета 1991. року пошол до заслуженой пензиї, з надпомнуцом же ище еден час споза того робел як гонорарни наставник на Лесарским факултету у Люблини, у Словениї.

Як визначни професор загребского Лесарского факултету, але и як звичайни турист, препутовал цалу Европу, нащивел Перу, Чиле, Аргентину, Бразил, Парагвай, Венецуелу и Костарику у Латинскей Америци, потим Малезию, Шри Ланку/Цейлон и Китай у Азиї, вец Тунис, Алжир, Мароко и Єгипет у Африки, потим Кубу, Израел итд. Отримал велї фахово преподаваня на лесарских катедрах ширцом Европи и швета. Бешедовал англійски, французки, немецки, италийски, словацки, шпаньолски, гречески и норвежски язык. Мал вельку колекцию наукових и других кнїжох, межи нїма були и надосц кнїжки на рускей, мацеринскей бешеди. Бул еден зоз сновательох и активни член КПД Русинох и Українцох зоз Загребу, односно загребского КПД »Рускиня и Руснак«. Знал грац клавири и гитару. Приватно ше любел дружиц зоз проф. др Димитријом Сабодошом, владиком Славомиром Микловшом и др. Юлианом Планчаком. Яким Пушкаш

